Бутун дунё пролетарлари, бирлашингиз!

СОВЕТ ЎЗБЕКИСТОНИ

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети, Ўзбекистон ССР Олий Совети ва Министрлар Советининг органи

ГАЗЕТА 1918 ЙИЛ 21 ИЮНДАН ЧИҚА БОШЛАГАН — 4 декабрь 1971 йил, шанба ◆ № 280 (15.150). ◆ Баҳоси 2 тийин.

ДИРЕКТИВА ОБЪЕКТЛАРИДА

Осиё қитъасида энг йирик бўладиган Сирдарё иссиқлик электр станцияси қурилиши қизғин давом этмоқда. Кейинчалик Урта Осиё энергетика системасининг маркази бўлиб қоладиган ГРЭСнинг трубаси ҳозирдаёқ қурилиб битди. Бош корпусда монтаж ишлари давом этмоқда. Пастдаги суратда ана шу Директива объектида астойдил ишлаб кўпчиликнинг ҳурматини қозонаётган илғор монтажчилардан Э. Ҳасанов, И. Солижонов, бригада бошлиғи М. Воронюкларни кўриб турибсиз.

А. Тўраев фотолари.

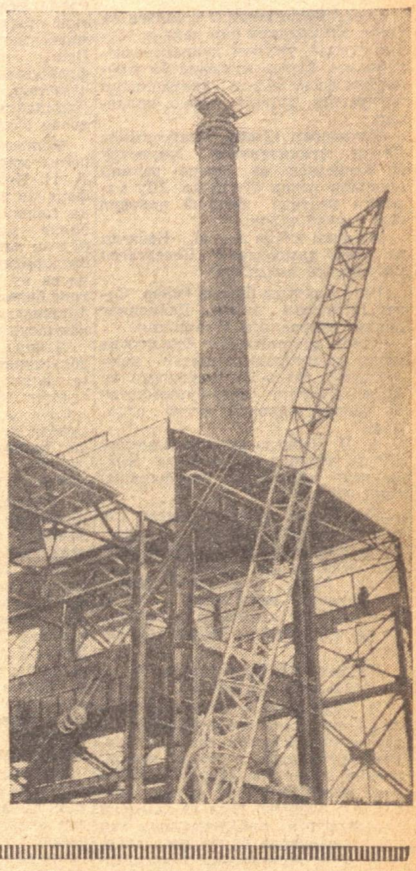

МЎЛ ҲОСИЛ ЗАМИНИ

Республикамиз пахтакорлари Коммунистик партия, Совет ҳукумати, қон-қардош халқлар олдидаги муқаддас ва интернационал бурчларини шараф билан адо этдилар, она-Ватанга 4 миллион 500 минг тоннадан зиёд «оқ олтин» етказиб бериб, КПСС XXIV съезди шарафига қабул қилган социалистик мажбуриятларини бажардилар. Партия ташкилотлари бошчилигида тер тўкиб қилинган меҳнат қувончли ғалаба билан якунланди. Республикамизда 1956—1960 йилларда ҳар йили ўртача 3 миллион тонна, 1961—1965 йилларда 3,5 миллион тонна, шундан кейинги беш йилликда ҳар йили 4 миллион тонна пахта тайёрланди. Бу йилги ғалаба ҳар йилгидан юқори ва салмоқли бўлди.

Бундай муваффақиятга партия ташкилотлари омма орасида олиб борган сиёсий-ташкилий ишлар туфайли эришилди. Фан-техника ютуқлари, илғор тажрибалар ҳаётга дадил жорий этилди, механизация ва химизация деҳқончиликнинг таркибий қисмига айланди, ерсувдан фойдаланиш яхшиланди, пахта-беда алмашлаб экиш кенг қўлланилди, агротехниканинг ерларни кузда шудгорлаш, ўғитлаш, шўр ювиш каби қатор тадбирлари изчил амалга оширилди. Булар ҳам ғалабага эришишнинг муҳим омиллари бўлди.

Бу йил пахтачиликка комплекс механизацияни кенг жорий қилишда бурилиш йили бўлди. Олимларимиз, конструкторларимиз, инженер-техникларимиз «Ташсельмаш», «Ўзбексельмаш», «Чирчиксельмаш», трактор йиғув заводи коллективлари билан ҳамкорликда жаҳонда тенги йўқ терим машиналари ва агрегатлари яратиб бердилар, натижада бункерлардан бир миллион 830 минг тоннадан зиёд дурдона тўкилди.

1971 йил пахтачиликда изланишлар, кашфиётлар, ташаббуслар йили бўлди. Ромитан, Пахтаобод ва Шуманай районларининг меҳнаткашлари ҳосилдорлик ва ҳосилни ошириш, сортни яхшилаш, таннархни камайтириш ташаббуси билан майдонга чиқдилар. Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети бу ташаббусларни маъқуллаб қарор қабул қилди. Дўстлик райони, Мирзачўл районидаги Социалистик Меҳнат Қаҳрамони Мамажон Дадажонов директорлик қилаётган Ленин номли совхоз механизаторлари теримни комплекс механизациялашда байроқдор бўлдилар.

Тошкент ва Сирдарё областларининг бу борадаги ташаббус ва тажрибаси диққатга сазовордир. Бу областларда машиналарга кенг йўл очиб берилиши туфайли пахта тайёрлаш планлари жуда қисқа муддатларда бажарилди, келгусида ҳамма жойда теримни тўла механизациялаш учун ҳамма имкониятлар борлиги исбот этилди. Машҳур механизатор Социалистик Меҳнат Қаҳрамони Шоймардон Қудратов машинада 810 тонна пахта териб жаҳон рекорди қўйди. Унлаб механизаторлар 500-700 тонналик маррани эгаллади. Бу борадаги дастлабки якунлар пахтачиликда комплекс механизация ёрқин йўлга чиқиб олганини кўрсатади.

Пахтакорларимиз ажойиб меҳнат ғалабасига эришдилар. Лекин бу билан чекланиб қола олмаймиз. Пахта майдонларини кенгайтириш, ҳосилдорликни ошириш йўли билан «оқ олтин»имизни янада кўпайтирмоғимиз керак. Агротехниканинг кузги-қишки тадбирларини тўла амалга ошириш ҳосилдорликни кўтаришнинг муҳим омилидир. Шулардан энг муҳими кузги шудгордир. Республикамиз колхозлари ва совхозларида бир миллион 100 минг гектарга яқин ер шудгорланиб бўлинди.

Шу кунларда ҳамма ҳайдов тракторлари ва бошқа агрегатлар шудгорга сафарбар этилмоғи лозим. Ҳар бир трактор икки сменада ишлатилиши, кунлик график белгиланиб, унинг ижроси текшириб борилиши, сифатга алоҳида эътибор қилиниши, агрономлар, инженер-механикларнинг ташкилотчилик роли ва масъулияти оширилиши керак. Ерлар шудгорлашдан олдин минерал ва маҳаллий ўғит билан ўғитланиши, уватлар, ортиқча йўл ва йўлкалар, ариқлар, муваққат суғориш шохобчаларини тугатиш, дарахтларни тўғри жойлаштириш ҳисобига карталар йириклаштирилиши лозим.

Деҳқонлар, айниқса механизаторларнинг куз ва қиш фаслларида қиладиган ишлари кўп. Улар ирригация-мелиорация тармоқлари, суғориш иншоотларини тартибга келтириб қўйишлари, хандаклар қазиб чорва фермалари, хонадонларга қарашли оғилхоналардан маҳаллий ўғит жамғаришлари керак. Автотрактор паркларида ремонт ишлари қизитилиши лозим. Хизматини ўтаб бўлган универсаллар, пахта териш машиналари, турли механизмлар дарҳол устахоналарга келтирилиб, ремонт қилиниши зарур. Бунинг учун устахоналарда ҳам ишни икки сменада ташкил қилиш, малакали слесарлар, токарлар, темирчилар, механикларни бу ишга тортиш талаб этилади. Партия ташкилотлари ремонтчилар орасида социалистик мусобақани кучайтиришлари керак.

Донгдор механизатор Шоймардон Қудратов, сирдарёлик ака-ука Шодиевлар ҳозирдан бошлаб механизатор кадрлар тайёрлашга киришиш, ишлаб келаётганларининг малакасини ошириш ташаббусини бошладилар. Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети бу ташаббусни маъқуллаб қарор қабул қилди. Партия ташкилотлари бу ташаббусларнинг моҳиятини ҳар бир кишининг онгига, ҳар бир хонадонга етказиши, механизация мактаблари, курслари очиб, уларда ўқишни намунали ташкил қилишга эътибор беришлари талаб этилади.

КПСС XXIV съезди бугун айрим кишилар ёки группалар эришган муваффақиятни эртага умумхалқ мулкига айлантириш вазифасини қўйди, кадрларнинг иқтисодий билимларини ошириш, тежамкорлик билан иш тутишга ўргатиш, раҳбарлик малакасини такомиллаштириш зарурлигини таъкидлади. Республикамизда тажрибасини ўрганса, ишидан намуна олса арзийдиган хўжаликлар кўп, уларнинг сафи бу йил айниқса кенгайди. «Савай», 1-«Боёвут», «Бешариқ», Титов номли, «Фарғона», «Малик» ва бошқа ўнлаб совхозлар, Ленин районидаги «Правда Востока», Жиззах районидаги «Москва», Янгиариқ районидаги «Ленинград», Қува районидаги «Коммунизм», Тўрткўл районидаги Максим Горький номли колхозлар теримни машиналаштириш, кўп ва юқори сорт пахта тайёрлаш лабораториясига айланди. Партия ташкилотлари пропаганда ва агитациянинг энг кучли, таъсирчан форма ҳамда методлари орқали уларнинг тажрибасини кенг оммалаштиришлари зарур.

Коммунистик партиямиз ғояларига содиқ республикамиз пахтакорлари эришилган ютуқларни мустаҳкамлаш ва кенгайтириш учун ҳамма чораларни кўрадилар, ўзларининг онглилиги, пахтакорлик номини шарафлашга бўлган интилишлари, интернационал бурчига содиқлиги билан янги меҳнат ғалабаларига эришаверадилар. Бутун куч ва техника воситаларини ишга солиб, келгуси йил мўл ҳосилига мустаҳкам замин яратадилар, агротехниканинг кузги-қишки тадбирларини ташкилий жиҳатдан уюшқоқлик билан ўтказадилар. Бу умумхалқ ишида партия ташкилотлари етакчилик ва раҳбарлик ролини янада кучайтиришларига шак-шубҳа йўқ.

ЛОЙИҲАДА БЕЛГИЛАНГАН ҚУВВАТ БИЛАН!

ФАРҒОНА, 3 декабрь. (УзТАГ). Фарғонадаги химиявий тола заводининг иккинчи навбати белгиланган муддатдан 3 ой илгари лойиҳада кўрсатилган тўла қувват билан ишлай бошлади. Завод коллективи беш йилликнинг биринчи йилида олган мажбуриятларининг энг асосий моддаларидан бирини бажарди.

Фарғона химиклари мамлакатнинг кўпгина тўқимачилик ва трикотаж корхоналари учун тола тайёрлаб бермоқда. Йил бошидан бери пландан ташқари 175 тонна қимматли хом ашё тайёрлаб юборилди. Корхонада рангли тола ишлаб чиқариш ўзлаштирилди.

Қурувчилар ва монтажчилар заводнинг учинчи навбатини фойдаланишга топширишга тайёрламоқдалар. Фарғонада сунъий тола ишлаб чиқариш беш йилликнинг охирига бориб саккиз ярим баравар кўпаяди. Беш йил ичида ҳаммаси бўлиб ярим миллиард квадрат метр газлама тўқиш учун етарли тола ишлаб чиқарилади.

ЎЗБЕКИСТОН АРХИТЕКТОРЛАРИНИНГ ТЎҚҚИЗИНЧИ СЪЕЗДИГА

Азиз ўртоқлар!

Узбекистон Коммунистик партияси Марказий Комитети, Узбекистон ССР Олий Совети Президиуми ва республика Министрлар Совети сизларни, архитекторлар тўққизинчи съездининг қатнашчиларини ва сизлар орқали Узбекистоннинг барча меъморларини қизғин табриклайдилар.

Съезд совет халқи КПСС XXIV съездининг тарихий қарорларини амалга ошириш юзасидан жуда катта ишни кенг қулоч ёйдириб, тўққизинчи беш йиллик биринчи йили топшириқларини муваффақиятли бажараётган шонли бир пайтда йиғилди.

Узбекистон меҳнаткашлари ўтган беш йилликда иқтисодий, ижтимоий-сиёсий ва маданий ҳаётнинг ҳамма соҳаларида катта-катта муваффақиятларга эришдилар. Республиканинг архитекторлари ва бинокорлари ҳам муносиб ҳисса қўшдилар — янги-янги шаҳар ва қишлоқлар қурилди, кўпдан-кўп катта корхоналар ва заводлар ишга туширилди. Узбекистон аҳолиси неча ўн миллион квадрат метр саҳнли уй-жой олди.

КПСС Марказий Комитети ва Совет ҳукуматининг ғамхўрлиги ва ёрдами туфайли, мамлакатимизнинг барча қардош республикалари қатнашувида Тошкент шаҳри зилзиладан кейин тикланди. Янгиланган ва ажойиб меъморий санъат асарлари билан безатилган Тошкент Совет Иттифоқи халқлари бузилмас қардошлиги ва дўстлигининг улуғвор рамзи бўлиб қолди.

КПСС XXIV съездининг, партия Марказий Комитети ноябрь Пленумининг ва СССР Олий Совети III сессиясининг қарорлари янада катта яратувчилик вазифаларини қўйдики, уларни муваффақиятли амалга ошириш архитекторларнинг истеъдодига, билимига, меҳнат ғайратига кўп жиҳатдан боғлиқ. Республика меъморлари архитектура даражасини ва уй-жой, маданий-маиший объектлар сифатини оширишга, шаҳар ва қишлоқларнинг бадиий такомиллиги тўғрисида ғамхўрлик қилишга, айни мақсадларда энг яхши миллий меъморий анъаналар ва замонавий архитектура ютуқларидан ҳар томонлама фойдаланиш тўғрисида ғамхўрлик қилишга даъват этилгандирлар.

Қишлоқда капитал қурилишнинг кенгайиб бораётганлиги архитекторлардан яхши агрошаҳар ва қишлоқ посёлкалари лойиҳаларини яратишни талаб этади.

Узбекистон архитекторлари ўзларининг ижодий куч-ғайратларини айниқса Самарқанд, Бухоро, Хива каби кўҳна шаҳарларни реконструкция қилиш каби мураккаб шаҳар қуриш проблемаларини ҳал этишга ҳам қаратмоқлари лозимки, бу ишда юксак масъулият ҳисси ва чинакам санъаткор истеъдодигина қадимги машҳур меъморчилик асарларни халқ учун сақлаб қолишга ёрдам беради.

Совет зиёлиларининг пешқадам отрядларидан бирини ўз сафларига бирлаштирган Узбекистон Архитекторлар союзи меъморларнинг ғоявий-сиёсий билим даражаси ва профессионал маҳоратини барча чоралар билан юксалтиришга, ёш кадрларни тарбиялаш тўғрисида доимо ғамхўрлик қилиб туришга, ёш кадрларнинг ижодий ўсиши ва истеъдодининг камол топишига ёрдам бермоққа даъват этилган.

Узбекистон Коммунистик партияси Марказий Комитети, Узбекистон ССР Олий Совети Президиуми ва республика Министрлар Совети архитекторлар тўққизинчи съездининг самарали ишлашини тилайдилар ва партия билан халқнинг улуғ ишига содиқ архитекторлар мамлакатимизда коммунистик жамият қуришга барча билим, тажриба ва куч-ғайратларини сарфлайдилар деб ишонч билдирадилар.

УЗБЕКИСТОН КОМПАРТИЯСИ МАРКАЗИЙ КОМИТЕТИ
УЗБЕКИСТОН ССР ОЛИЙ СОВЕТИ ПРЕЗИДИУМИ
УЗБЕКИСТОН ССР МИНИСТРЛАР СОВЕТИ.

1971 йил, 3 декабрь.
Тошкент шаҳри.

КОМПОЗИТОРЛАР СОЮЗИ ПРАВЛЕНИЕСИНИНГ ПЛЕНУМИ

Ўзбекистон Композиторлар союзи янги сайланган правлениесининг пленуми бўлиб ўтди. Пленумда правление раиси қилиб А. Х. Жабборов, раис ўринбосарлигига Б. Ф. Гиенко, масъул секретарликка Э. Солихов сайландилар. Пленум шунингдек ревизия комиссиясининг раиси қилиб Т. Жумаевни сайлади. (ЎзТАГ).

„ИНТЕРКОСМОС-5" ПАРВОЗДА

ТАСС АХБОРОТИ

Социалистик мамлакатларнинг космик фазони тадқиқ қилиш ва ундан тинч мақсадларда фойдаланиш соҳасидаги ҳамкорлик программасига мувофиқ 1971 йил 2 декабрда Совет Иттифоқида Ернинг сунъий йўлдоши — «Интеркосмос-5» учирилди.

«Интеркосмос-5» йўлдоши Ер атрофи фазосидаги радиация муҳитини ўрганишни, яқин космик фазодаги корпускуляр оқимларнинг Қуёш активлигига қараб ўзгариш динамикасини тадқиқ қилишни ҳамда табиий плазмадаги паст частотали электр магнит тебранишларнинг табиати ва спектрини тадқиқ қилишни давом эттиришга мўлжалланган.

«Интеркосмос-5» йўлдошида бошланган тадқиқотларни ривожлантириш йўлида биргаликдаги Совет — Чехословакия космик эксперименти амалга оширилмоқда.

«Интеркосмос-5» йўлдоши параметрлари қуйидагича бўлган орбитага чиқариб қўйилди:

Ер юзасидан энг кам узоқлашуви (перигейида) —205 километр;

Ер юзасидан энг кўп узоқлашуви (апогейида) — 1200 километр.

Бошланғич айланиш даври 98,5 минут;

Орбитанинг оғиши — 48,4 градус.

Йўлдош ичига:

— Зарядли зарралар оқимларининг составини ва муваққат вариацияларини тадқиқ қилиш учун Чехословакия Социалистик Республикасида тайёрланган илмий аппаратлар;

— Паст частотали электр магнит тўлқинлар спектрини ҳамда 70 герцдан 20 килогерцгача частотали диапазонда бериладиган сигналларни қайд этиш ва анализ қилиш учун Совет Иттифоқи билан Чехословакия Социалистик Республикаси мутахассислари биргаликда тайёрлаган илмий аппаратлар;

— Частоталарнинг кенг спектрида Ердаги қабул пунктларига маълумот берадиган ва Чехословакия Социалистик Республикасида тайёрланган махсус телеметрик система ўрнатилган.

Йўлдошни учиришга тайёрлаш вақтида совет ва чехословак мутахассислари илмий аппаратларни биргаликда монтаж қилиб, синаб кўрдилар.

«Интеркосмос-5» йўлдошидаги илмий аппаратлар ишлаб турган бир пайтда бир қанча мамлакатларнинг Ердаги геофизик станциялари ва обсерваториялари келишиб олинган программага мувофиқ Ернинг юқори атмосферасидаги ва ионосферасидаги паст частотали нурланишларни ўлчамоқдалар.

Йўлдошнинг учишини ва илмий аппаратларнинг ишини Совет Иттифоқи билан Чехословакия Социалистик Республикасининг мутахассисларидан иборат составдаги оператив группа бошқариб турибди.

«Интеркосмос-5» йўлдошига ўрнатилган илмий аппаратлар ва йўлдошнинг ҳамма системалари нормал ишлаб турибди.

Германия Демократик Республикаси, Совет Иттифоқи ва Чехословакия Социалистик Республикасининг Ердаги станциялари мунтазам равишда илмий ахборотларни қабул қилиб олмоқда.

ЎЗБЕКИСТОН МЕЪМОРЛАРИНИНГ АНЖУМАНИ

Ўзбекистон меъморларининг фаолияти учун кенг имкониятлар яратиб берилган: республикада саноат, қишлоқ хўжалиги, уй-жой қурилишининг улкан программаси амалга оширилянти. Минг-минглаб лойиҳалар асосида шаҳарларда янги-янги кварталлар қад кўтармоқда, колхоз посёлкалари, театрлар, стадионлар, касалхоналар, мактаблар барпо этилмоқда. Ўзбекистон архитекторларининг IX съезди меъморларнинг ижодий фаолиятини таҳлил қилишга, КПСС XXIV съезди томонидан қўйилган янги вазифаларга бағишланди. Съезд 3 декабрда Ўзбекистон ССР Министрлар Советининг мажлислар залида бўлди.

Съездни республиканинг энг кекса меъмори, Ўзбекистон ССРда хизмат кўрсатган архитектор К. В. Бабиевский очди.

Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиумининг Раиси Н. М. Матчонов нутқ сўзлаб, Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети, республика Олий Совети Президиуми ва Министрлар Советининг архитекторларининг IX съездига йўллаган табрикномасини ўқиб берди.

Ўзбекистон Архитекторлар союзи правлениесининг раиси Ф. Ю. Турсунов ижодий союзнинг фаолияти тўғрисида доклад қилди. Ревизия комиссиясининг раиси М. Тўхтахўжаева шу комиссиянинг иши тўғрисида доклад қилди.

Докладларда, съезд делегатларининг ва меҳмонларининг нутқларида Ўзбекистон архитекторлари ўтган беш йил мобайнида анча иш қилганликлари таъкидлаб ўтилди. Тошкент, Бухоро, Наманган, Андижон ва бошқа шаҳарларнинг, кўпгина колхоз ва совхоз посёлкаларининг бош планлари ишлаб чиқилди. Меъморлар кейинги йилларда Ўзбекистон пойтахти — Тошкентда юз берган жуда катта ўзгаришларга анчагина ҳисса қўшдилар. Тошкент шарқда энг йирик ва сохибжамол шаҳарлардан бири бўлиб қолмоқда.

Районларни планлаштиришнинг комплекс схемаларини ишлаб чиқишда, типовой лойиҳалаштиришда энг янги конструкция ва материаллардан фойдаланишда, сейсмик ва иқлим шароитлари билан, халқ меъморчилиги анъаналарини ривожлантириш билан боғлиқ бўлган проблемаларни ҳал этишда жиддий муваффақиятларга эришилди. Шу билан бирга делегатлар бу соҳада ҳали анча иш қилиш кераклигини таъкидлаб ўтдилар.

Тўққизинчи беш йиллик планида кўрсатилган вазифалар асосида архитекторларнинг ижодий активлигини оширишга алоҳида эътибор берилди. Йирик заводлар, фабрикалар, ирригация иншоотлари, йўлларнинг лойиҳаларини тайёрлаш, республика шаҳар ва қишлоқларида янги архитектура ансамблларини барпо этиш зарур.

Қардош республикалар ижодий союзларининг намёндалари съездни табрикладилар.

Съезд ишида Ўзбекистон ССР Министрлар Совети Раисининг ўринбосари М. Т. Турсунов иштирок этди.

Республика архитекторлар союзи правлениесининг ва ревизия комиссиясининг янги составлари сайланди. (ЎзТАГ).

СССР ОЛИЙ СОВЕТИДА ҚАБУЛ

СССР Олий Совети Иттифоқ Советининг Раиси А. П. Шитиков 2 декабрда Ҳиндистоннинг Совет Иттифоқидаги элчиси К. Ш. Шелванкарни унинг илтимосига кўра қабул қилди.

Элчи К. Ш. Шелванкарни шу куни СССР Олий Совети Миллатлар Советининг раиси Е. С. Насриддинова қабул қилди.

Суҳбатлар дўстона вазиятда ўтди. (ТАСС).

КХДР ДЕЛЕГАЦИЯСИ КЕЛДИ

Корея Халқ Демократик Республикаси Министрлар кабинети раисининг ўринбосари Тен Дюн Тхэк бошчилигидаги Корея Халқ Демократик Республикаси ҳукумат иқтисодий делегацияси 2 декабрда Москвага келди. Делегация иқтисодий ва илмий-техникавий масалалар юзасидан Совет-Корея ҳукуматлараро маслаҳат комиссиясининг еттинчи мажлисида қатнашади.

Шереметьево аэродромида делегацияни СССР Министрлар Совети Раисининг ўринбосари И. Т. Новиков ва бошқа расмий кишилар кутиб олдилар.

Кутиб олувчилар орасида КХДРнинг СССРдаги муваққат ишлар вакили Ли Чен Рим бор эди. (ТАСС).

ПРОТОКОЛ ИМЗОЛАНДИ

СССР Министрлар Совети ташқи иқтисодий алоқалар давлат комитетининг раиси С. А. Скачков ва МХР ташқи иқтисодий алоқалар давлат комитетининг раиси, Госплан раисининг биринчи ўринбосари Д. Салдан СССР билан МХР ўртасида 1972 йилда иқтисодий ва техникавий ҳамкорлик тўғрисидаги протоколни имзоладилар. (ТАСС).

А. Н. КОСИГИННИНГ ДАНИЯДА БЎЛИШИ

КОПЕНГАГЕН. 2 декабрь. (ТАСС). Дания ҳукуматининг резиденцияси Кристиансборгда бугун СССР Министрлар Советининг Раиси А. Н. Косигин билан Дания Бош министри Е. О. Краг ўртасида музокаралар бўлиб ўтди. Музокаралар чоғида Совет Иттифоқи билан Дания ўртасидаги муносабатларни ривожлантириш ва мустаҳкамлаш вазифалари муҳокама қилинди. Ҳозирги халқаро аҳволнинг ҳар икки томонни қизиқтирган баъзи проблемалари юзасидан ҳам фикрлашиб олинди. Суҳбат ошкора, дўстона вазиятда ўтди.

Музокараларда совет томонидан — Эстония ССР Министрлар Советининг Раиси В. И. Клаусон, Ўзбекистон ССР Министрлар Советининг Раиси Н. Ж. Худойбердиев, СССР ташқи ишлар министрининг ўринбосари А. А. Смирнов, шунингдек СССРнинг Даниядаги элчиси Н. Г. Егорычев ва бошқа расмий кишилар иштирок этдилар.

Дания томонидан — ташқи ишлар министри К. Б. Андерсен, бозорлар ва чет эл мамлакатлари билан иқтисодий алоқалар министри И. Нергорд, савдо министри Э. Енсен, ташқи ишлар министрлигининг бош директори Т. Рецне, Бош министр маҳкамаси департаментининг бошлиғи Э. Иоргенсен, шунингдек Даниянинг СССРдаги элчиси А. Сварт ва бошқа расмий кишилар қатнашдилар.

* * *

Расмий визит билан бугун бу ерга келган СССР Министрлар Советининг Раиси А. Н. Косигин ва унинг ҳамроҳлари «Минелуанд» ёдгорлик қабристонини зиёрат қилдилар. Бу қабристон шаҳардаги парклардан бирида, уруш йилларида гитлерчилар қаршилик ҳаракати қатнашчиларини қатл этган ерда жойлашган.

Қабристонга иккинчи жаҳон уруши даврида ҳалок бўлган Дания ватанпарварлари дафн этилган. Уилаб тахтачаларга марҳумларнинг номлари ёзиб қўйилган. Марказда ўрнатилган гранит ҳайкалда жон бераётган ўғлини ушлаб турган онанинг қиёфаси тасвирланган.

А. Н. Косигин ҳайкал супачасига гулчамбар қўйди. Гулчамбар лентапарига қуйидаги сўзлар ёзилган: «Дания Қаршилик ҳаракати қатнашчиларига. СССР Министрлар Советининг Раиси А. Н. Косигин».

(Давоми иккинчи бетда).

ТОШКЕНТ МЕТРОСИ ҚУРИЛИШИДА

СЎНГГИ СОАТДА

КОМПРЕССОР СТАНЦИЯСИНИНГ ЛОЙИҲАСИ ТАЙЁР!

Метро қурилиши марказий компрессор станциясининг лойиҳаси тайёр бўлди. Бу лойиҳани «Узгипротяжпром» тузди. Станция ҳар минутда 300 кубметр ҳаво бериб туради. Станция метрополитен биринчи линияси йўлини курадиган механизмларни ишга солиб туради.

Компрессор станцияси бўлажак метронинг «Маданият парки» билан «Комсомольская» станциялари ўртасида, Комсомол кўли яқинида қурилади. Кучли компрессорлар 20 километр узунликдаги қувурлар орқали олти-етти атмосфера босимдаги ҳавони станцияларнинг қурилиш майдонларига бериб туради. «Дўстлик», «Фарҳод», «Собир Раҳимов» ва «Муқимий» станцияларидаги тўртта майдончанинг лойиҳалари тайёр бўлди.

МЕТРО АСБОБ-УСКУНАЛАРИ УЧУН

Тошкент яқинидаги Собир Раҳимов темир йўл станциясида Тошкент метрополитени учун олинадиган юкларга махсус майдон қурила бошланди. 8 гектарли бу майдонда метро қурувчилар учун саноат базаси, механика устахоналари қурилади.

А. Н. КОСИГИННИНГ ДАНИЯДА БЎЛИШИ

(Боши биринчи бетда).

Совет ҳукуматининг бошлиғи ва унинг ҳамроҳлари бир дақиқа сукут сақлаб, умумий душман—гитлеризмга қарши курашда ўз жонларини фидо қилган данияликлар хотирасига ҳурмат бажо қилдилар.

Гулчамбар қўйиш маросимида Дания ҳукуматининг министри Д. Беннедсен ва бошқа расмий кишилар ҳозир бўлдилар. Шу маросим вақтида фахрий қоровул саф тортиб турди.

Шундан кейин А. Н. Косигин ва унинг ҳамроҳлари Копенгаген ратушасига келдилар.

Бугун ратуша биноси ёнида Совет Иттифоқи билан Даниянинг давлат байроқлари кўтарилган.

Совет ҳукуматининг бошлиғи ва унинг ҳамроҳларини шаҳар мажлисининг раиси Э. Вайдекамп ва Копенгагеннинг обер-бургомистри У. Хансен табриклаб кутиб олдилар.

А. Н. Косигин ратуша биносини кўздан кечирди ва ҳурматли меҳмонлар дафтарига ўз фикрини ёзиб қўйди.

Копенгаген муниципалитети Совет Иттифоқидан келган ҳурматли меҳмон шарафига зиёфат берди. Зиёфатда Дания Бош министри Е. О. Краг, фолькетинг раиси К. Скютте, министрлар, шаҳар мажлисининг депутатлари ва бошқа расмий кишилар ҳозир бўлдилар.

Зиёфатда Э. Вайдекамп ва А. Н. Косигин нутқ сўзладилар.

Э. Вайдекамп А. Н. Косигин билан унинг ҳамроҳларини Копенгаген муниципалитети номидан қизғин табриклади. У турли мамлакатлар давлат арбоблари ўртасидаги учрашувларнинг катта аҳамиятини уқтириб ўтди ва ҳаммани қизиқтирувчи проблемаларни ҳал этиш мақсадида барча давлатларнинг куч-ғайратларини бирлаштириш зарурлигини таъкидлади.

Жавоб нутқида А. Н. Косигин меҳмондўстликлари ва дўстона кутиб олганликлари учун миннатдорчилик билдириб. Дания халқига Совет Иттифоқи халқларидан салом топширди.

А. Н. Косигин Данияга қилинган визит, бош министр Е. О. Краг билан ва Дания ҳукуматининг аъзолари билан ўтказиладиган музокаралар СССР билан Дания ўртасидаги яхши қўшничилик муносабатларини ривожлантириш ишига, тинчлик ишига ва кескинликни юмшатиш ишига хизмат қилади, деб умид билдирди. Партиямизнинг, халқимизнинг мақсади урушга йўл қўймасликдан иборат, деди А. Н. Косигин. Менимча, Дания ва Совет Иттифоқи бу вазифани ҳал этишга ўз ҳиссаларини қўша оладилар.

* * *

КОПЕНГАГЕН, 3 декабрь. (ТАСС махсус мухбири). Кеча тушдан кейин СССР Министрлар Советининг Раиси А. Н. Косигин ва унинг ҳамроҳлари Дания парламенти аъзоларининг меҳмони бўлдилар.

Фолькетинг (парламент) биносига келган Совет ҳукуматининг бошлиғини ва унинг йўлдошларини фолькетинг раиси К. Скютте табриклаб кутиб олди.

А. Н. Косигин фолькетинг биносини кўздан кечирди, мажлислар залида бўлди. Шундан кейин у ва унинг ҳамроҳлари ҳурматли меҳмонлар дафтарига ўз фикрларини ёзиб қолдирдилар.

Совет Иттифоқидан келган ҳурматли меҳмон шарафига фолькетинг президиуми ўтказган қабул маросимида бош министр Е. О. Краг, министрлар, парламент фракцияларининг раҳбарлари, депутатлар, шунингдек СССРнинг Даниядаги элчиси Н. Г. Егорычев ҳозир бўлдилар.

Фолькетинг раиси К. Скютте қабул маросимида нутқ сўзлаб, А. Н. Косигинни ва Совет Иттифоқидан келган бошқа меҳмонларни табриклади. У Совет Иттифоқи билан Дания ўртасида мавжуд бўлган яхши қўшничилик муносабатларидан ғоят мамнун эканлигини ва бу муносабатлар фолькетинг билан СССР Олий Совети ўртасидаги алоқаларда ҳам ўз ифодасини топаётганлигини айтди.

Дания парламенти аъзолари делегациясининг Совет Иттифоқига қилган сафарини эслатиб, К. Скютте 1972 йил баҳорида фолькетинг депутатлари СССР Олий Совети делегациясининг аъзоларини Данияда иззатли меҳмонлар сифатида хурсандчилик билан табриклайдилар, деди.

К. Скютте Дания билан Совет Иттифоқи ўртасидаги яхши қўшничилик муносабатларини янада кенгайтириш истагини билдирди.

А. Н. Косигин жавоб нутқида фолькетинг депутатларига СССР Олий Совети депутатларидан салом топширди. Бўлиб ўтган музокаралар Совет Иттифоқи билан Дания ўртасидаги муносабатларни ривожлантириш ва мустаҳкамлашга ёрдам берганлигини, иккала мамлакат халқларининг бир-бирини яхшироқ тушуниб олиш имкониятини яратганлигини мамнун бўлиб гапирди.

Бош министр Е. О. Краг ва Дания ҳукуматининг бошқа аъзолари билан ўтказилган музокаралар иккала мамлакат ўртасидаги сиёсий муносабатларни мустаҳкамлашга, иқтисодий алоқаларни ривожлантиришга хизмат қилади. Бундан буён ҳам ана шу муносабатларни ривожлантириш учун ҳамма ишларни қилиш зарур, деди А. Н. Косигин.

Совет ҳукуматининг бошлиғи халқаро вазият тўғрисида гапириб, Совет Иттифоқининг тинчликни сақлаш соҳасида сарфлаётган куч-ғайратларини таъкидлади. Бизнинг бутун сиёсатимиз, ҳамма планларимиз тинчликни ва халқаро хавфсизликни таъминлашга қаратилган деб уқтирди у.

* * *

КОПЕНГАГЕН, 3 декабрь. (ТАСС махсус мухбири). Дания Бош министри Е. О. Краг кеча кечқурун Кристиансборг саройида СССР Министрлар Совети Раиси А. Н. Косигин шарафига зиёфат берди.

Зиёфатда фолькетинг раиси К. Скютте, Даниянинг министрлари, давлат ва жамоат арбоблари, А. Н. Косигинга ҳамроҳ бўлган совет расмий кишилари ҳозир бўлдилар.

Е. О. Краг зиёфатда ҳозир бўлган кишиларга нутқ билан мурожаат қилди. У, Дания ҳукумати номидан А. Н. Косигинни ва унинг ҳамроҳларини самимий табриклади. Биз, деди у, сизнинг визитингизга катта аҳамият берамиз ва бу визитни Дания билан СССР ўртасидаги сиёсий алоқаларнинг муҳим ижобий бўғини, деб ҳисоблаймиз.

Дания ҳукумати, деди Краг, бир томондан, СССР ва Польша Халқ Республикаси билан, иккинчи томондан, Германия Федератив Республикаси ўртасида шартномалар тузилишини самимий табриклади. Биз бу шартномаларни халқаро кескинликни юмшатиш йўлидаги муҳим қадам деб баҳолаймиз. Шу йилнинг учинчи сентябрида буюк давлатлар ўртасида тузилган битимни ҳам шу йўлдаги муҳим қадам деб ҳисоблаймиз.

Берлин музокараларининг муваффақиятли тугалланганлиги хавфсизлик ва ҳамкорлик масалалари юзасидан Умумевропа кенгашига кўп томонлама тайёргарлик кўриш йўлини очиб беради. Энг бошданоқ шундай кенгаш чақирилишини маъқуллаган мамлакатлар орасида сизнинг мамлакатингиз ҳам, бизнинг мамлакатимиз ҳам бор. «Хавфсизлик ва ҳамкорлик» — кенгашнинг мақсадини белгилаб беради, бу сўзлар бир-бири билан маҳкам боғлиқ эканлигини ифода этадики, биз бунга катта аҳамият берамиз.

Инсон равнақи учун, барча имкониятлардан фойдаланиш мақсадида Европа хавфсизлиги учун курашни бутун жаҳон халқларининг бахт-саодати йўлидаги ҳамкорлик билан бирга қўшиб олиб бориш — бизнинг мақсадимиз бўлмоғи керак.

Музокаралар олиб бораётган мамлакатлар ижтимоий системаларига асос бўлган ғоялар ва уларнинг сиёсий ниятларини характерлаб берувчи ғоялар бир хил эмас. Мавжуд тафовутларни яшириш учун уриниб кўришнинг маъноси йўқ. Аммо мен, деди яна Е. О. Краг, ана шу тафовутлар бўлишига қарамай, позицияларимизни мувофиқлаштира оладиган кўп проблемалар борлигига, музокаралар олиб бориш учун кенг имкониятларимиз мавжуд эканлигига аминман.

Бош министр таъкидлаб ўтганидек, Совет — Дания муносабатлари ҳар икки томоннинг савдо-сотиқ, экономика, маданият соҳасида анъана бўлиб қолган дўстона алоқаларни, шунингдек шахсий учрашувларни давом эттиришни истаётганлиги билан характерланади. Экономика масаласига келганда, деб сўзини давом эттирди у, Дания каби мамлакатда биз бошқа мамлакатлар билан, жумладан СССР билан ҳам савдо алоқаларимизнинг кенгайтирилишидан доим манфаатдормиз. Биз эришилган натижаларга юксак баҳо берамиз. Биз фан-техника ҳамкорлиги тўғрисида шартнома тузганмиз. Фан-техника ҳамкорлиги ҳар иккала томоннинг бахт-саодати йўлида тағин ҳам ривожлантирилиши мумкин. Ҳар иккала мамлакат ўртасидаги маданий алоқалар маданият соҳасидаги Дания — Совет шартномаси доирасида ривожланиб бормоқда.

Бош министр сўзининг охирида А. Н. Косигиннинг визити Дания билан Совет Иттифоқи ўртасидаги дўстона муносабатларни мустаҳкамлайди, деб ишонч билдирди.

А. Н. Косигин жавоб нутқи сўзлаб, қуйидагиларни таъкидлади: Совет Иттифоқи ва Дания ҳам Европада таркиб топаётган умумий вазиятдан ажралган ҳолда бир-бирлари билан муносабатларни ривожлантира олмасалар керак. Шу сабабли, бошланган музокараларда Умумевропа проблемалари Совет Иттифоқи билан Дания ўртасидаги икки томонлама муносабатлар масалалари билан бир қаторда асосий ўрин олади. Шу билан бирга, биз, деди А. Н. Косигин, бошқа халқаро проблемалар юзасидан ҳам фикрлашиб оламиз, албатта.

Кейинги йилларда СССР билан Дания ўртасидаги муносабатларнинг ривожланиб боришидан Совет ҳукумати асосан мамнундир. Бу муносабатлар тобора актив ва хилма-хил тус олмоқда. Биз буни табриклаймиз. Ҳар иккала мамлакат ўртасида савдо-сотиқ, фан-техника ва маданий ҳамкорлик соҳасида тузилган битимлар бу соҳада ижобий роль ўйнади. Совет Иттифоқи билан Дания ўртасида 1970—1975 йилларга мўлжаллаб тузилган узоқ муддатли савдо битими умуман олганда муваффақиятли бажарилмоқда.

Данияга қилган визитимизнинг муҳим мақсадларидан бири, — деди А. Н. Косигин, — ҳамкорликнинг янги йўналишларини қидириб топиш ва иложи бор жойда бу ҳамкорликни кенгайтиришдан иборат.

А. Н. Косигин сўзини давом эттириб қуйидагиларни айтди: Ўтган урушда жуда кўп қурбон берган Европа халқлари Европадаги барча давлатлар ҳукуматларининг ўз куч-ғайратларини Европада мустаҳкам хавфсизлик бўлишини таъминлашга, қуролли кучларни ва қурол-яроғларни қисқартиришга, қуролсизланишга, тинчлик сиёсатини ўтказишга сарф қилишларидан астойдил манфаатдордирлар. Совет Иттифоқи шу йилнинг кўкламида Коммунистик партия XXIV съезди қабул қилган ўзининг ташқи сиёсий программасини амалга ошириб, бу йўлда изчил ҳаракат қилаверади.

Европа мамлакатлари кескинлик ўрнига турли социал тузумдаги давлатларнинг бир-бирига бехуда қарама-қарши туриши эмас, балки ўзаро ишонч қарор топишини ва кескинликнинг юмшатилишини истайдиган бўлсалар, албатта, улар Европада ўзларининг иқтисодий, фан-техника ва маданий алоқаларини кенгайтириш учун қулай шарт-шароитларни ҳам вужудга келтиришлари керак.

Совет Иттифоқи ва бошқа социалистик мамлакатлар Умумевропа кенгашида худди ана шу масалаларни қараб чиқиш ва ҳал этишни таклиф қилмоқдалар. Биз Европада кескинликни юмшатиш юзасидан бамаслаҳат келишиб олинган тадбирларни амалга оширишда, шу жумладан яқин вақт ичида Умумевропа кенгашининг чақирилишидан манфаатдор бўлган барча давлатларнинг кўп томонлама тайёргарлик борасида маслаҳатлашиб олишлари йўлида Европадаги бошқа мамлакатларнинг ҳукуматлари каби Дания ҳукумати билан ҳам маҳкам ва актив ҳамкорлик қилишга умид боғлашни истар эдик.

Совет Иттифоқи ва бошқа социалистик мамлакатлар ташқи ишлар министрларининг яқиндагина Варшавада тамом бўлган кенгашида таъкидлаб ўтилганидек, Совет Иттифоқи ва бошқа социалистик мамлакатлар кўп томонлама маслаҳатлашиб олишда бошқа давлатларнинг мухтор вакиллари билан биргаликда қатнашмоқ учун ўзларининг мухтор вакилларини тайинлашга тайёрдирлар. Бундай маслаҳатлашиб олишлар Умумевропа кенгашини тезроқ чақириш ва уни муваффақиятли ўтказишга ёрдам бериши керак, албатта. Кенгашнинг чақирилишига ғов бўладиган сунъий тўсиқлар вужудга келтирилмаса, бу кенгашни 1972 йилда чақириш мумкин деб ҳисоблаймиз.

* * *

Зиёфат дўстона вазиятда ўтди.

Тошкентдаги «Юлдуз» тикувчилик фирмасининг чеварлари З. Ҳошимова билан М. Шорасулова кундалик топшириқларни ортиғи билан бажариб, касбдошларига ўрнак бўлмоқдалар. А. Тўраев фотоси.

ПАРТИЯ ТАШКИЛОТЛАРИ СЕКРЕТАРЛАРИ СЕМИНАРИ

ПАРТИЯ АХБОРОТИ

КПСС XXIV съезди қарорларида саноат маҳсулотлари ишлаб чиқаришни бутун чоралар билан кўпайтириш, фан билан ишлаб чиқаришни бир-бирига тобора яқинлаштириш, меҳнатни илмий асосда ташкил этиш, ишлаб чиқариш самарадорлиги ва меҳнат унумдорлигини тинимсиз ошириш зарурлиги ва бу ишда бошланғич партия ташкилотларининг роли ва масъулияти ниҳоятда катта эканлиги алоҳида қайд қилинди.

Республика озиқ-овқат, гўшт-сут ва балиқ саноати корхоналари бошланғич партия ташкилотлари секретарларининг Фарғона шаҳрида бўлиб ўтган тўрт кунлик семинарида ана шу масалалар муҳокама қилинди. Семинарда «КПСС XXIV съезди қарорлари асосида 1971 — 1975 йилларда саноат соҳасидаги вазифалар ва саноатни ривожлантириш истиқболлари» ҳақида Ўзбекистон ССР озиқ-овқат саноати министри В. С. Содиқов, гўшт-сут саноати министри Ю. Р. Мамажонов, Ўзбекистон ССР балиқ хўжалиги бошқармасининг бошлиғи Ю. М. Аминов доклад қилдилар.

Семинар қатнашчилари партиявий-ташкилий ва идеология ишларига доир масалалар юзасидан тажриба алмашдилар. Бу ҳақда Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети пропаганда ва агитация бўлими мудирининг ўринбосари С. А. Нишонов, Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг инспектори Х. Б. Жамолов, Фарғона шаҳар партия комитетининг биринчи секретари Т. Қ. Қамбаров ва бошқалар сўзладилар.

Семинар қатнашчилари Марғилон ипак комбинати, Фарғона тўқимачилик комбинати ва ёғ-мой комбинатларида бўлиб, ана шу корхоналар бошланғич партия ташкилотлари фаолияти билан танишдилар.

Семинар ишида Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети енгил ва озиқ-овқат саноати бўлимининг мудири Ш. Шомуҳиддинов қатнашди ва нутқ сўзлади.

Қ. ДЕҲҚОНОВ,
Фарғона область партия комитети пропаганда ва агитация бўлимининг инструктори.

ДЕНГИЗДА КЕМАЛАР ҚАТНОВИ ТЎҒРИСИДА МУЗОКАРАЛАР

АҚШ савдо министри М. Стэнс СССРга қилган визити вақтида келишиб олинганига мувофиқ 30 ноябрдан 2 декабргача СССР Денгиз флоти министрлигида денгизда кемалар қатнови юзасидан СССР билан АҚШ ўртасида музокаралар бўлиб ўтди.

Фикрлашув натижасида денгизларда кемалар қатнови тўғрисида Совет Иттифоқи билан Қўшма Штатлар ўртасида битим тайёрлашни назарда тутган протокол имзоланди.

Томонлар битимнинг текстини тузиб чиқиш учун 1972 йил январь ойида Вашингтонда музокаралар олиб бориш тўғрисида келишиб олдилар. (ТАСС.)

«ДУМАЛОҚ СТОЛ» АТРОФИДАГИ УЧРАШУВ

29 ноябрдан 2 декабргача Москвада АҚШ савдо-саноат доиралари таниқли намояндаларининг катта группаси СССР министрликлари ва идораларининг, ташқи савдо ташкилотларининг ва айрим саноат корхоналарининг раҳбарлари билан «думалоқ стол» атрофида учрашув ўтказди.

Америка бизнесменларини СССР Министрлар Советининг Раиси А. Н. Косигин қабул қилди.

«Думалоқ стол» атрофидаги учрашувда СССР Министрлар Совети Раисининг ўринбосарлари Н. К. Байбаков, В. А. Кириллин, СССР министрлари Н. С. Патоличев ва В. В. Мацкевич қатнашдилар.

Ишчанлик ва ошкоралик характерида ўтган учрашув давомида СССР билан АҚШ ўртасидаги иқтисодий, савдо-сотиқ ва илмий-техникавий алоқаларни ривожлантириш истиқболларига тааллуқли кўпгина масалалар юзасидан норасмий равишда фикрлашиб олинди.

АҚШ савдо-саноат доираларининг намояндалари бўлиб ўтган учрашувнинг фойдали эканлигини таъкидладилар ва Совет Иттифоқи билан кенг кўламда иқтисодий ҳамкорлик қилиш йўлларини қидириб топишга интилажакларини айтдилар.

* * *

Москвада «думалоқ стол» атрофидаги учрашув муносабати билан СССР Ташқи савдо министрлиги 2 декабрда қабул маросими ўтказди. (ТАСС).

«ЛУНА-19» ИЛМИЙ ТАДҚИҚОТЛАРНИ ДАВОМ ЭТТИРМОҚДА

ОЛИС КОСМИК АЛОҚА МАРКАЗИ, 2 декабрь. (ТАСС).

1971 йил 28 сентябрда учирилган «Луна-19» автомат станцияси Ой атрофидаги орбитада учиб юрибди. 2 декабрь Москва вақти билан соат 17 гача станция Ой атрофини 722 марта айланиб учди.

Станция билан барқарор радио алоқа қилиниб турибди. Мунтазам равишда илмий ахборот қабул қилиб олинмоқда, траектория ўлчовлари ўтказилмоқда.

Учиш программасида белгиланганидек, Ойни ва Ой атрофидаги космик фазони илмий тадқиқ қилишни давом эттириш мақсадида 26 ва 28 ноябрь кунлари «Луна-19» станциясининг орбитаси тўғрилаб қўйилди. Траектория ўлчовлари маълумотларига кўра, орбитанинг параметрлари қуйидагича:

— Ой юзасидан энг кўп баландлиги (апоселениеда) — 385 километр;

— Ой юзасидан энг кам баландлиги (периселениеда) — 77 километр;

— Ой экватори текислигига оғиши — 40 градус 41 минут;

— Айланиш даври — 2 соату 11 минут.

Станция ичига ўрнатилган аппаратлар нормал ишлаб турибди.

Координациялаш-ҳисоблаш маркази олинаётган маълумотларни ишлаб чиқишни давом эттирмоқда.

ОЛИЙ ЎҚУВ ЮРТЛАРИ ҲАЁТИДАН

ИНЖЕНЕР—ИЖОДКОР

Уттизинчи йилларнинг бошларида социалистик индустрлаштириш ишларини амалга ошириш, мамлакат қишлоқ хўжалигини юксалтириш, мавжуд темир йўлларни реконструкция қилиш ва янгиларини барпо этиш учун қизғин кураш бошланди. Ўрта Осиё республикалари ва Қозоғистон территориясида ҳам йирик темир йўл тармоқлари барпо этилди. Ўрта Осиё темир йўли дирекцияси ҳузурида 1930 йилда олий инженерлик курслари ташкил қилинди. Бу курслар темир йўл транспортида ишлаётган амалиётчи кадрлардан ихтисосли мутахассислар тайёрлаш вазифасини бажариб турди.

Бироқ бундай курслар инженер мутахассисларга бўлган талабни қондирмаслиги тезда маълум бўлиб қолди. Халқ хўжалиги олдига қўйилаётган вазифаларни муваффақиятли ҳал этмоқ учун олий маълумотли етук инженерлар жуда зарур эди. Олий инженерлик курслари базасида 1931 йилда Ўрта Осиё республикалари ҳамда Қозоғистон темир йўл транспорти ва қурилишлари учун инженер кадрлар тайёрлаб берадиган институт ташкил этилди. 1937 йилдан бошлаб Тошкент темир йўл транспорти инженерлари институти деб номлана бошлаган бу илм даргоҳи бугун 40 йиллик юбилейини нишонламоқда. Институтни оёққа турғизишда темир йўлчи олимлардан профессор ва доцент С. А. Введенский, А. Ф. Троицкий, А. Г. Федоров, А. М. Шеголев, М. Я. Боталов, В. С. Гречанский, Н. П. Александров, А. А. Филиппов, Н. И. Шульгина ва бошқалар ташаббускорлик кўрсатдилар. Уларга тошкентлик олимлар ҳамда инженерлардан Н. Н. Назаров, Н. Н. Николаев, К. А. Погорелко, А. П. Любомудров, К. Н. Норхўжаев ва бошқалар яқиндан кўмак бердилар.

Ўқиш бошланган дастлабки йили институтда учта — механика, йўл ишлари, эксплуатация факультетлари мавжуд эди. Ёшларни институтга кўпроқ жалб қилиш мақсадида Тошкент, Красноводск, Ашхабод, Оренбург, Олмаота, Қизил Ўрда, Қизил Арвот, Самарқанд, Фрунзе ва Душанба шаҳарларида ишчи факультетлари ҳамда филиаллар очилди.

Институт 1934 йилга келиб дастлабки инженерларни халқ хўжалигига кузатди. 124 темир йўлчи инженер институтнинг қалдирғочлари бўлишди. Кейинчалик институтимиз ҳар жиҳатдан мустаҳкамланиб, мукаммаллашиб борди. Студентлар сони кўпайди. Профессор-ўқитувчилар составининг маҳорат ва илмий даражаси ортиб борди. Институт ўқитувчилари илмий-тадқиқот ишлари билан шуғулланишга киришдилар. Улар йирик ишлаб чиқариш корхоналари билан мустаҳкам алоқа ўрнатдилар. Дастлабки ўн йил институтнинг қаддини ростлаб олиши учун катта юксалиш даври бўлди.

Эндиликда институтимиз тарихига назар ташласак, кўпгина воқеаларни қониқиш билан эсга олиш мумкин. Институтимиз коллективи Тошкент — Оҳангарон, Чирчиқ — Барраж, Кандагач — Орск, Картали — Акмолинск, Катта Фарғона канали, Тошкентдаги Комсомол кўли, Каттақўрғон сув омбори каби иншоотларни тиклашда бевосита қатнашди. Қирқинчи йилларнинг бошигача институтимиз Ўрта Осиё республикалари ва Қозоғистон халқ хўжалигини юксалтиришга борган сари кўпроқ ҳисса қўшадиган бўлиб қолди.

Бироқ Улуғ Ватан уруши бошланиб қолди. Ўқитувчилар ва студентлардан кўпчилиги кўнгиллилар қатори фронтга жўнашди. Ўша кезларда Харьков ва Ленинград темир йўл транспорти инженерлари институти Тошкентга кўчирилди. Ўқув машғулотларини икки-уч сменада олиб боришга тўғри келди. Шу вақтларда институт ходимлари фронт орқасидаги яратувчилик ишларида фаол қатнашдилар. Салор ва Фарҳод ГЭСларини қуришда, Шимолий Тошкент каналини қазишда, Тошкентда темир йўл тармоқлари ва корхоналарга кириш йўлларини тиклашда иштирок этдилар. Қишлоқ хўжалигига хизмат қиладиган транспортни созлашда кўмаклашдилар. Уруш йилларида ҳам инженер кадрлар тайёрлаш салмоғи ортиб борди. Ўша йиллар мобайнида ўқув юртимиз 500 дан ортиқ инженер кадрлар тайёрлаб берди.

1955 йилга келиб кундузги бўлимларда 2200 га яқин йигит-қиз таълим ола бошлади. Ўша йили кечки факультет ҳам очилди. Шу йили илмий даражага эга бўлган ва унвонли ўқитувчилар 32,3 процентни ташкил қилганди. Бу урушдан кейинги йилларда институт ўқитувчилар состави яхшиланганлигини кўрсатарди. Янги кафедра ва лабораториялар очилди. 1957 йилдан бошлаб сиртқи факультетлар ишлай бошлади. Унинг Олмаота ва Ашхабод шаҳарларида филиаллари, Душанба, Чимкент, Оренбург, Актюбинск ва Целиноградда ўқув-консультация пунктлари бор.

Илмий-педагогик кадрлар тайёрлашга институт ташкил топганидан буён катта эътибор бериб келинмоқда. 1945 йилдан бошлаб аспирантура очилган бўлса, унда ҳозир 12 мутахассислик бўйича илмий педагогик кадрлар тайёрланяпти. Кейинги вақтларда Ўрта Осиё темир йўлида тепловозлардан кенг фойдаланиладиган бўлди. Шу муносабат билан эллигинчи йилларнинг ўрталарида бизнинг институтимиз мамлакатдаги тепловозчи инженерлар тайёрлайдиган етакчи олий ўқув юртларидан бирига айланди.

Халқ хўжалигидаги темир йўл транспортидаги ўзгаришлар янги факультетлар очишни тақозо қилди. 1954 йилда саноат ва граждан қурилиши факультетига дастлабки студентлар қабул қилинган бўлса, кейинроқ автоматика, телемеханика ва алоқа, кейинроқ иқтисодчи инженерлар тайёрлайдиган факультетлар ҳам иш бошлади. Темир йўлда ишлаб турган мутахассислар малакасини ошириш, тайёрлов бўлимлари ҳам очилди.

Институтимизда студентлар қурилиш отрядини тузиш 1957 йилдан бери анъанага айланиб қолган. Бу отрядлар Қозоғистондаги бўз-қўриқ ерларни ўзлаштиришда, Газли — Урал газ қувурини ётқизишда фаол қатнашдилар. 1964 йил кузида қурилиш факультетининг 600 студенти ва ўқитувчилари Қорақалпоғистонда шоликор совхозлар посёлкаларини қуриб беришда қатнашдилар. Тошкентни қайта тиклашда, Самарқанд — Қарши темир йўл линиясини қуриш ишларида ҳам студентлар қурилиш отрядлари катта ёрдам кўрсатдилар.

Бугунги кунда институтимиз 12 мутахассислик бўйича инженер кадрлар тайёрлаб бераётир. Ҳозир институтимизда 10 мингдан ортиқ йигит-қиз таълим оляпти. 1940 йилда институтимизда 93 ўқитувчи ишлаган бўлса, ҳозир 438 профессор ва ўқитувчи бўлажак мутахассисларга юксак билим ва малакаларни сингдирмоқда. Уларнинг 179 нафари фан кандидатлари ва докторлари. 43 кафедра ва 92 лаборатория студентларга чуқур ва кенг билим беришда муҳим роль ўйнамоқда. Уларда темир йўл транспорти ва бинокорликнинг муҳим масалалари бўйича илмий тадқиқот ишлари ҳам олиб борилмоқда. Институт олимлари Ўрта Осиё республикалари ва Қозоғистон транспортчилари ҳамда бинокорлик ташкилотларига амалий ёрдам кўрсатиб келаётирлар. Бир қанча йўналишларда илмий тадқиқот ишлари олиб борилмоқдаки, бу темир йўл транспорти тараққиётига ўзига хос ҳисса бўлиб қўшиляпти. Илмий тадқиқот ишларининг асосий якунлари институтимизнинг 77 илмий ишлар тўпламида эълон қилинди.

Институтимиз коллективи ўқув юртимиз моддий-техника базасини мустаҳкамлашга ҳамиша катта эътибор бериб келаётгани учун партия ва ҳукуматимиздан беҳад миннатдордир. Ўқув юртимизда янгидан 20 лаборатория ва кабинетлар очилди. Улар замонавий ўлчов асбоблари ва темир йўл транспортининг турли тармоқларига оид ускуналар билан жиҳозланган. Эндиликда, институтимиз муҳташам бинода жойлашган.

Қирқ йил мобайнида институтимиз 15 мингдан ортиқ юқори малакали мутахассислар тайёрлаб берди. Улар Ватанимиз халқ хўжалигининг турли тармоқларида, темир йўлларда, қурилишларда муваффақият билан хизмат қилмоқда. Ўқув юртимизнинг кўпгина талабалари партия ва совет ташкилотларида масъул вазифаларда, министрликларда раҳбарлик лавозимларида, илмий тадқиқот ва лойиҳалаш институтларининг етакчи мутахассислари бўлиб ишламоқдалар.

Шу йил бошида институтимиз ҳаётида катта воқеа нишонланди. Темир йўл транспортига юқори малакали мутахассислар тайёрлаб бераётгани, илмий тадқиқот ишларини яхши адо этаётгани учун институтимиз Меҳнат Қизил Байроқ ордени билан мукофотланди. 35 миллат вакиллари аҳил бир оила бўлиб уюшган институтимиз профессор-ўқитувчилари ана шу юксак мукофотга жавобан халқ хўжалигига янада етук мутахассислар тайёрлаб беришга ҳаракат қилмоқдалар. Бизнинг коллективимиз инженернинг ҳақиқий ижодкор — яратувчи бўлиши тадбирларини кўрмоқда.

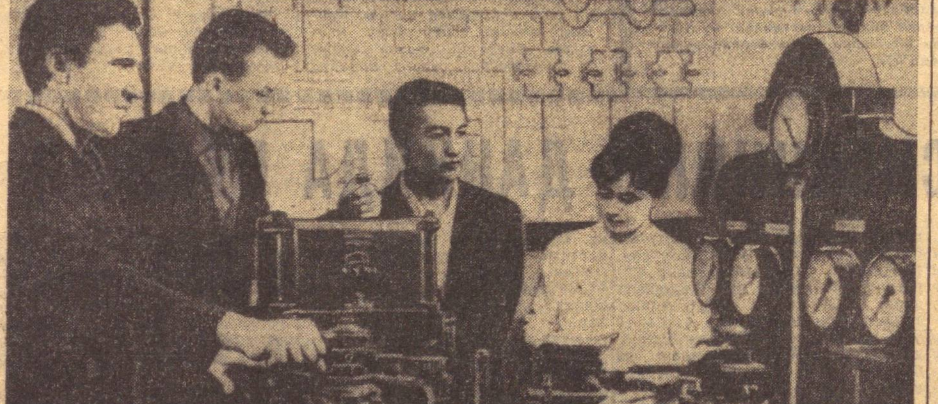

СУРАТДА: Меҳнат Қизил Байроқ орденли Тошкент темир йўл транспорти инженерлари институтининг автотормоз лабораториясида амалий машғулот. И. ГЛАУБЕРЗОН репродукцияси.

Э. ОДИЛХЎЖАЕВ,
Тошкент темир йўл транспорти инженерлари институтининг проректори.

ТУҒИЛГАН КУНИНИНГ 75 ЙИЛЛИГИ

НИКОЛАЙ ТИХОНОВ

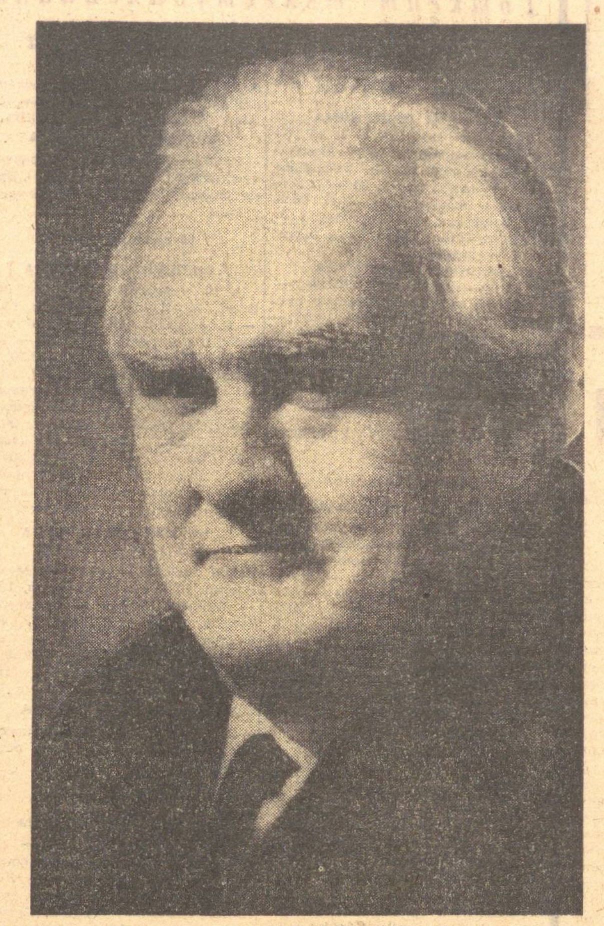

УЛКАН ДЎСТ ВА УСТОЗ

Комил ЯШИН

Николай Семёнович Тихоновни биз ҳақли равишда ўзбек поэзиясининг оқсоқоли, ўзимизнинг улкан дўстимиз ва устозимиз деб биламиз. Бу фақат Тихоновнинг ўлкамизга кўпгина ёниқ поэтик мисралар ва прозаик асарларини бағишлаганлиги учунгина эмас. Николай Тихонов совет ва чет эл Шарқи халқлари поэзиясининг чуқур билимдони ва улкан тарғиботчиси сифатида ҳам ҳурматимизга сазовордир. Унинг ижоди ўзбек ёзувчилари учун ҳам катта ижодий маҳорат мактабидир.

Н. С. Тихонов улкан ижодий йўлни босиб ўтди. У Пушкин ва Некрасов поэзиясининг демократик анъаналарига муносиб издош бўлди, Горький ва Маяковский каби улуғ совет ёзувчилари ижодининг революцион пафоси Тихонов поэзиясининг камолотига ҳаётбахш таъсир кўрсатди.

Совет ҳокимиятининг дастлабки йилларидаёқ биз, ўзбек ёзувчилари, унинг юксак пролетар интернационализми руҳи билан суғорилган «Сами» достонини зўр завқ-шавқ билан ўқиган эдик. Достонда чуқур қалб ҳарорати билан гавдалантирилган доҳиймиз Владимир Ильич Лениннинг ёркин инсоний қиёфаси бизни мафтун қилиб қўйган эди.

Николай ака Ўрта Осиёда бир неча бор бўлди, республикамизнинг шаҳар ва қишлоқларини кезди, Амударёнинг бешик-бешик тўлқинлари елкасида қайиқда саёҳат қилди. Рус шоири ўлкамизни қалбидан севиб қолди. Ана шундан буён биз бу улкан сўз устаси, мутафаккир ва донишманд санъаткор, йирик жамоат арбоби билан катта ва самарали дўстлик муносабатларини ўрнатганмиз.

Николай Тихонов 20 ёшлик қайноқ йигитлик пайтида Улуғ Октябрь инқилобининг тантанасини чексиз қувонч билан қаршилаган эди. У кўнгилли қизил армиячилар сафида туриб революция бешиги — Петроградни оқ гвардиячилар ва интервентлардан ҳимоя қилди. Шунинг учун ҳам шоир «Мени давримизнинг кўпгина шоирлари қаторида Октябрь революцияси вояга етказди», деб ёзар экан, бу сўзларнинг замиридаги ғурур ва ҳаяжон ҳисларини биз яхши тушунамиз. Николай аканинг қаламидан туғилган ҳар бир мисрасида ёлқинланиб турувчи маънавий биродарлик ғояларининг манбаи ана шу сўзларда ўз ифодасини топган.

Улуғ Ватан уруши пайти, Ленинград мудофаасининг буюк эпопеяси бошланган кунларда Николай Тихонов ўз шеърлари ва мақолаларида фашист босқинчиларининг мағлубияти муқаррар эканлигини катта ишонч билан башорат қилган эди. Тихоновнинг уруш даври поэзияси Ленин партияси идеалларининг тантанаси учун ўлимларга тик борган, ёвга қарши мардонавор курашган совет жангчиларининг қаҳрамонлик руҳи билан суғорилган. Тихоновнинг бундай асарлари бизни ғалабага бўлган ишончимизни тоблади. Ўзбек ўқувчилари унинг кенг машҳур бўлиб кетган ҳамда Давлат мукофотига сазовор бўлган «Киров биз билан» достонини, «Ўрмонларда, майсазорларда», «Халқ шуҳрати ўсар, гуруллар», каби шеърларини ўз она тилимизда ўқишга муяссар бўлган эди. Николай Тихоновнинг уруш йилларида ёзган очерклари, ҳикоялари, жанговар публицистикаси худди унинг шеърлари каби ашаддий ёвга нисбатан чексиз нафрат-ғазаб ва муросасиз интиқом ҳисси билан тўлиб-тошган эди. Биз ўзбек ёзувчилари ва шоирлари ҳам улкан биродаримиз асарларининг ҳужумкор руҳи ва сўзларининг мўлжалга аниқ уришидан ибрат олишга ва ўрганишга бел боғлаган эдик. Уша пайтда республикамиз Ёзувчилар союзини бошқарган таниқли ва севикли шоиримиз Ҳамид Олимжоннинг «Қаҳрамон Ленинграддаги Николай акадек эҳтиросли ва жанговар руҳда ёзишга ўрганинг» деган сўзлари ҳамон эсимизда. Унинг ўзи Тихоновга хос чуқур совет гражданлиги руҳи билан, интернационализм ғоялари билан суғорилган оташин асарлар ёзган эди.

Николай Тихонов биз учун кўп миллатли совет адабиётининг ютуқларидан чинакам қувонадиган, дўстларининг ютуқларидан ифтихор қиладиган, уларга доимо амалий ёрдам қўлини чўзадиган рус совет ёзувчиларининг ёркин намоёндаларидан бири ҳисобланади. Мен унинг Ҳофиз, Умар Ҳайём, Саъдий, Рудакий, Жомий, Навоий, Низомий, Бобир, Рабиндранат Тагор, Абай, Тўхтағул, Фурқат, Муқимий, Ҳамза Ҳакимзода Ниёзий каби классик шарқ ва совет шоирларининг ижоди ҳақидаги ажойиб фикрларини эшитиб, ҳайратга тушганман. Тихонов шарқ адабиётини нақадар чуқур билади! Шарқ шоирларининг ижоди Тихоновни доимо ҳаяжонлантириб келади, Николай ака уларнинг асарларидан бутун-бутун бобларини ёддан айтиб беради.

Николай Тихонов ҳозирги кундаги совет ва чет эл адабиёти билан ҳам яхши таниш. У Ўрта Осиё совет республикаларидан ташқари Ҳиндистон, Покистон, Афғонистон, Эрон каби шарқ мамлакатларига кўп марта саёҳат қилган. У ерлардаги хорижий шарқ халқлари ҳаётидан кўпгина асарлар яратди.

Москвада, унинг раислигида улуғ ўзбек революционер шоири Ҳамза Ҳакимзода Ниёзий юбилейига бағишланган тантанали кеча бўлиб ўтгани эсимда. Кечада Тихонов оташин шоиримиз ҳақида мазмундор доклад қилди. Кечада иштирок этган ўзбек ёзувчилари улкан рус шоирининг улуғ Ҳамзага чуқур меҳр-муҳаббат ва эҳтиром ҳислари билан суғорилган сўзларини эшитиб, чексиз ғурурландик.

Николай аканинг Фурқат, Муқимий, Ҳамид Олимжон, Ойбек, Ғафур Ғулом каби ўзбек классик ва совет адабиёти вакиллари асарларини рус тилида «Шоирлар кутубхонаси» сериясида нашр эттириш ишида иштирок этишини эшитиб, бениҳоя миннатдор бўлдик. Бизни яна шу нарса мамнун қиладики, мазкур китобларга Тихоновнинг ўзи кириш сўзлари ёзиб бериш истагини билдирди.

Николай Тихоновнинг миллий адабиётларимизга қизиқиш доираси чексиздир. У Грузия, Арманистон, Озарбайжон совет адабиётларининг атоқли намояндалари билан ҳам узоқ пайтлардан буён самимий дўстона алоқа боғлаган. Мана шу республикалар билан танишуви асосида Тихонов машҳур «Кахетия ҳақида шеърлар», «Грузия баҳори» каби туркумларини яратди. Тихонов грузин ва арман шоирларининг асарларидан қанча-қанчасини рус тилига маҳорат билан таржима қилди!

Биз Николай Тихоновни юксак талантли ижтимоий ва сиёсий арбоб, адабий тараққиётнинг йирик ташкилотчиларидан бири сифатида яхши биламиз. У адабиёт ва санъат бўйича Ленин мукофоти Комитетининг раҳбари сифатида, Осиё ва Африка мамлакатлари ёзувчилари билан алоқа қилувчи Совет комитетининг аъзоларидан бири сифатида жуда катта ижтимоий-сиёсий фаолият билан шуғулланмоқда.

Биз унинг 1958 йилда Тошкентда бўлиб ўтган ҳамда «Тошкент руҳи» номи билан машҳур бўлган, икки қитъа ёзувчиларининг бирдамлик туйғуларини мустаҳкамлаган Осиё ва Африка мамлакатлари ёзувчилари конференцияси ишларида актив иштирок этганини ҳам мамнуният билан эслаймиз. Николай Тихонов кўпгина атоқли ўзбек ёзувчилари билан чинакам инсоний ва ижодий дўстона муносабатларда эканлигини ҳам ғурур билан таъкидлаймиз. Биз Николай Тихоновнинг ғамхўр қўлини доимо ўз елкамизда ҳис қиламиз, ўзимизни доимо у билан ёнма-ён, ҳамнафас бўлиб яшаётгандек сезиб турамиз. Тихонов республикамиз ҳаётининг ранг-баранг томонлари билан чексиз қизиқади, ютуқларимизни билишга ошиқади. Бизнинг ҳаётимиз улкан рус шоири учун доимо илҳомбахш манбалардан биридир.

Москвада яқин кунлардаги учрашувларимиздан бирида анъанавий «Ассалому алайкум — ваалайкум ассалом!»дан кейин у бирдан:

— Қани, айт-чи, бу йил сизларда пахтанинг аҳволи қалай? Наҳотки 4,5 миллион тонналик хирмон ярата олсангизлар? Бу ахир достонларга арзийди-ку! — деб қолди.

— Марҳамат, ўлкамизга ташриф буюринг, ҳаммасини ўз кўзингиз билан кўрасиз, — дея мен унга жавоб бердим.

— Об-ҳаво қандай?

— Об-ҳавомиз зап пахтабоп! Қуёш чарақлаб турибди. Далаларда шеъриятга солиб куйлайдиган илиқ ва ёп-ёруғ кунлар...

— Комилжон, — деди у менга шундан сўнг, — яқинда мен «Огонёк»да ўқиб қолдим. Сизларда «оқ олтин»нинг анъанавий миллион тонналари Амударёдек оқиб ётишдан ташқари сўзнинг чинакам маъносидаги ҳақиқий олтиннинг ҳам чексиз манбаи ишга тушибди-ку. Бу ҳол бутун дунёни ҳайратга соляпти.

— Мурунтовнинг олтинлари ҳақида ҳам, Николай ака, муносиб шеър ҳали ёзилмаган.

Тихонов жилмайиб, елкамга қоқиб қўйди.

— Умр эса ўтяпти, Комилжон,— деди сўнгра.

— Ҳақиқий шоирлар учун умрнинг чегараси йўқ. Бу сўзларни бемалол сизга нисбатан ҳам қўлласак бўлади, Николай ака, — дедим мен унга жавобан.

Ҳа, бугун муборак 75 ёшлик юбилейи қизғин нишонланаётган ҳурматли ва севикли шоиримиз Николай Семёнович Тихонов асарлари совет поэзиясининг олтин хазинасига қўшилган муносиб дурдоналардир. Биз бу улкан сўз санъаткори ва жамоат арбобининг юбилейи кунларида унга мустаҳкам соғлиқ ва янги порлоқ ижодий ютуқлар тилаймиз.

КИРОВ БИЗ БИЛАН

(ПОЭМАДАН ПАРЧА)

Ленинграднинг темир тунида,
Шаҳар бўйлаб Киров юради.
Бўйсунмас халқ унинг кўз
ўнгида —
Қувонч тўла мағрур юраги,
Матонатли, ботир совет халқи
Жонажон Ватанни қўриқлар...
Тўплар зарби тобора яқин,
Ён-верида ўпқон-ёриқлар,
Бомба портлар унинг ён-верида,
Тутунда уй емирилиб тушар
Ана, отрядларнинг бирида
Қиз қўрқувсиз ёрдамга шошар.
Майли, қуласа ҳам девор, устун
Ғиштлар бошда учса-да виз-виз,
Дўстларини қутқазиш учун
Уз ҳаётин аямайди қиз!
Ёшлик шу-да — чақмоқ сингари,
Хавфнинг кўзларига ўқдай киради,
Ленинграднинг темир тунлари,
Шаҳар бўйлаб Киров юради...

* * *

Тўлиб-тошган шаҳар кўчалари,
Баррикада, окоп, ғов, тўсин.
Ленинграднинг темир кечалари,
У, шаҳардан чиқади секин.
Унда ракеталар қувлар бир-бирин,
Ўнгинлардан ол шафақ тунда.
Душман пикетлари яширин,
Ваҳший ёвнинг лагери шунда,
Автоматлар товуши қалтирар,
Ут чақнайди — яланғоч пичоқ,
Қалқон каби хира ялтираб,
Танклар ётар, янчилган, пачоқ.
Шаҳарга ўрмалар аламзада ёв,
Уй, бошпана бер эмиш дарров,
Сомса тўлдир жиғилдонига,
Қизчангни қўш эмиш ёнига.
Ёвузнинг белида, бўйнида ярог,
Уғирланган қизлар кўйлаги.
Деразангда кўради чироғ,
Экинзорни топтаб келади.
Аммо душман йўлини тўсиб,
Навқирон халқ боради бардам.
Гранатани қўлига қисиб,
Унга қарши борар чоллар ҳам.
Оғир танклар борар жангга бугун,
Қор қоплаган экин қирида,
Бирига ёзилган: «Ватан учун»,
«Киров» деб ёзилган бирига.

ЎЗБЕК ДИЁРИНИНГ КУЙЧИСИ

Йирик совет ёзувчиси ва публицисти, Ленин ва Давлат мукофотларининг лауреати таниқли жамоат арбоби, Социалистик Меҳнат Қаҳрамони — Николай Тихонов ижодида интернационализм мавзуи катта ўрин эгаллайди.

Тихоновда Шарққа бўлган қизиқиш болалигидаёқ уйғонган эди. Шарққа бўлган муҳаббати ҳақида Тихонов: «Менда Совет шарқи темасига мойиллик жуда кучли эди». деб ёзганди. Йигирманчи-ўттизинчи йилларда Ўрта Осиё халқларининг ўтмиши ва ҳозирги куни ҳақида у қатор асарлар ёзди.

1925 йилда унинг «Вамбери» қиссаси эълон қилинди. Бу китоб Бухоро тупроғига биринчи бўлиб қадам қўйган европалик буюк венгер олими Герман Вамбери ҳақида ҳикоя қилади. Муаллиф Ўзбекистоннинг тарихий ўтмишини, кўҳна Бухородаги урф-одатларни зўр маҳорат билан тасвирлаган. Вамбери ўз юртига қайтганида унинг омон етиб келганини кўриб ҳайрон қолишган эди.

«Мен ёввойи одамлар орасига соф юрак билан борганим учун ҳам у ердан соғ-омон қайтдим... Агар мен ёмон ниятда бўлганимда ёки жосуслик қилганимда ҳалок бўлишим турган гап эди. Лекин мен у кишиларнинг кўзига тик қарай олдим, менинг кучим ана шунда...!» дейди у. Вамбери Ўрта Осиёнинг маданий тараққиётини, айни пайтда у ерда ҳукм сураётган зўравонлик ва қуллик асоратини ҳам таъкидлаб ўтади.

Йигирманчи йилларда Н. Тихонов «Ҳалиф» ҳикоясини (1927 йил) ёзди. Унда ўзбек халқининг душмани — босмачиларни қаттиқ қоралайди. У бу ҳикоясида социализм учун курашнинг тантана қилажагини кўрсатди. «Лаби-Ҳовуздаги чойхона» ҳикоясида эса кўҳна Бухорода революциядан кейин содир бўлган воқеаларни акс эттиради.

«Кўчманчилар» деган очерклар китобида Н. Тихонов Ўрта Осиёда Октябрдан сўнгги ўзгаришлар, қишлоқ ҳаёти ҳақида, чўлни ўзлаштираётган большевиклар ҳақида мароқ билан ҳикоя қилади. Китобда кўчманчи туркманларга ўз тажрибасини ўргатаётган рус ишчиси Сидоров, колхозга киришга ташвиқот қилаётган Жаман образлари айниқса жозибали тасвирланган. Шуниси диққатга сазоворки очерклар ошиқча тўқималарсиз, жуда илиқ, самимий ёзилган.

Тихонов Ўрта Осиё ҳақидаги «Юрга» номли шеърий китобида совет кишиларини, социализм қурувчиларни мадҳ этади. Улуғ Ватан уруши йилларида Н. Тихонов Ленинград фронти сиёсий бошқармаси қошидаги совет ёзувчилари группасига раҳбарлик қилди. Бу ерда яратган ўзининг «Ленинград жангга киради» деган очерклар китобида ҳам қаҳрамон шаҳар остоналарида кўксини ўлимга қалқон қилиб турган ўзбек жангчилари ҳақида ёзади.

Қизиқ бир деталь. Об-ҳаво ҳақида маълумот бераётиб, Ўзбекистондаги ҳароратни айтишганда жангчиларнинг юзига илиқлик югуради.

...«Ўзбекистонда иссиқ... шундай бўлиши керак» — дейди жангчилардан бири.

Н. Тихонов Ўзбекистонда жуда кўп бўлган. Унинг «Қайтиш» ҳикояси ўзбек халқига бўлган чексиз меҳр-муҳаббат билан суғорилган. У бу ҳикоясида Ойбек билан Фарғонага қилган сафарини тасвирлайди. «Қайтиш»да биз оддий кишилар — дала меҳнаткашлари билан танишамиз.

Тихонов ўзбек маданиятини жуда яхши билади ва севади. Уруш йилларида у Навоий ҳақида ёзган эди. Буюк мутафаккирнинг 525 йиллигида ҳам у инсонпарвар шоир ҳақида меҳр билан ёзди ва сўзлади.

Тихонов Ҳамза, Ҳ. Олимжон, Ғ. Ғулом ва бошқа шоирларнинг шеърларини рус тилига таржима қилди. У Ғафур Ғуломни «Ўзбек поэзиясининг улкан намояндаси» деб атаган эди. У ўзининг машҳур «Адабий Бандунг» нутқини ҳам Тошкентда, Осиё ва Африка мамлакатлари ёзувчиларининг конференциясида сўзлаган. Комил Яшин истеъдодли адиб Н. Тихоновни «Совет поэзиясининг оқсоқоли» деб атагани бежиз эмас. Николай Тихоновнинг ўзбек халқи олдидаги хизматлари юксак баҳоланди. Унга «Ўзбекистон халқ шоири» унвони берилди.

А. СУПОНИЦКИЙ.

ТЕРМИЗ ЧИРОҚЛАРИ

Қумтепалар ётар узала тушиб,
Пойингда қум оқар мисли тошқин сой.
Чор атроф қумтепа...
Оғгуден ҳушинг
Дейсан, ўраб келиб бўғар ҳойнаҳой!
Қамчилар «виз-визи» келар қулоққа,
Савар аравакаш отни ҳайқириб.
Терга ботиб кетмиш жонивор жиққа,
Аранг одимлайди мадори қуриб.
Эрир ғира-шира қоронғулик ҳам,
Саҳро эпкинидан вужудинг совир.
Атрофга бир нигоҳ ташлагил бу дам
Манзара очилмиш кўп ажабтовур:
Тегаранг ҳувиллаб ётар кимсасиз,
Ётар уфқларга тираб иягин,
Дилингда уйғотар ғалати бир ҳис
Туяларнинг кўҳна, кулранг суяги...
Улиб-улиб қўяр чиябўрилар,
Яқинлашиб борсанг, қочишар нари,
Қум ҳам алланима дея шивиллар,
Узича кенидир сўзлашар бари.
Хира тортар экан одамнинг таъби,
Уҳ, тунги қушларнинг ноласи қурсин!
Довдиратар экан бир телба каби,
Саҳро шундоқ бўлса, уни жин урсин!
Оқшом чўкар аста қум уммонига.
Отлар тентирайди худди мастсимон.
Ҳў, ана, манзил ҳам имлар ёнига
Аммо, бир ҳодиса рўй берди шу он:
Чирт узилиб кетди отнинг айили,
Ана сенга ташвиш, ана томоша!
Жарлик ёқасида ўбдон қойиллаб
Киришиб кетдик зуд айил ямашга...
Хорғин йўл босамиз боз қумга ботиб,
Масхаралаб кулар гўё биздан тун, —
Хон, қуллар ҳолига кулгандай қотиб,
Бу ҳол барчамизни этади дилхун.
Лекин билар эдик бизлар ушбу ҳол
Бошдан-охиргача эканин рўё.
Алоқ-чалоқ шу туш бизни бемалол
Қай бир пучмоқларга элтарди гўё...
Шу чоқ болалардек қичқирдик бирдан,
Томирларда гўё қонлар жўш урди.
Шошиб қўл олишдик барчамиз хуррам,
Вужудларга ажиб туйғу югурди:
Боқинг, йироқларда, ҳў дарё узра
Милтираб ёнарди минг-минглаб юлдуз.
Дилларда ифтихор, чақнади кўзлар,
Барчамиз жўровоз ҳайқирдик: — Термиз!

ИСКАНДАР ДАРВОЗАСИ

(АФҒОНИСТОН ШЕЪРЛАРИДАН)

Оҳиста ҳикоя бошлади афғон,
Юксак деворларга ишора қилди:
— Қачондир эди бу ўтиб бўлмас ғов,
Искандар уни нақ иккига бўлди...
Баҳсу тортишувдан ўзи не ҳожат?
Ҳа, уни бузганлар, шубҳа йўқдир ҳеч.
Фақат шугинамас, бунда бешафқат
Узга кароматин ҳам кўрсатган қилич!
Тоғларинг нақадар юксак, пурвиқор,
Суҳбатинг қанчалар дилкаш ва содда.
Ғуссанг, йўқсиллигинг, эй, афғон, зинҳор
Кўтарилмас дейман бизларнинг ёддан.
Англаб олгил, дўстим, даҳшат эмас, йўқ,
Яхши ният билан келдик хонадонингга,
Дўстлик сўзи ёриб ўтар ҳар ғовни,
Шу сўз билан келдик сенинг ёнингга!

МУСТАҲКАМ ТИНЧЛИК УЧУН

ВАРШАВА ШАРТНОМАСИДА ҚАТНАШУВЧИ ДАВЛАТЛАР ТАШҚИ ИШЛАР МИНИСТРЛАРИ КЕНГАШИНИНГ АХБОРОТИ

1971 йил 30 ноябрь—1 декабрда Варшавада Варшава Шартномасида қатнашувчи давлатлар—Болгария Халқ Республикаси, Венгрия Халқ Республикаси, Германия Демократик Республикаси, Польша Халқ Республикаси, Руминия Социалистик Республикаси, Совет Социалистик Республикалари Иттифоқи ва Чехословакия Социалистик Республикаси ташқи ишлар министрларининг кенгаши бўлиб ўтди.

Министрлар хавфсизлик ва ҳамкорлик масалалари юзасидан Умумевропа кенгашини чақиришга тайёргарлик тўғрисидаги масалани қараб чиқдилар.

Улар кейинги вақтларда Европада сиёсий вазиятни соғломлаштириш йўлида ижобий ривожланиш борлигини мамнуният билан қайд қилдилар. Ана шу ижобий ривожланиш алоқаучрашувларнинг кўпайганлиги, кескинликни юмшатишда ва ҳамкорлик соҳасида олға қараб қадам қўйилганлиги билан. Европа давлатлари ўртасида, улардаги сиёсий ва ижтимоий тузумнинг қандай бўлишидан қатъи назар, ишонч мустаҳкамланганлиги билан характерланади. Бундай ривожланиш шу кенгашда катнашувчи давлатларнинг зўр бериб қилган ҳаракати ва ижобий ҳиссаси, шунингдек бошқа бир қанча давлатларнинг зўр бериб қилган ҳаракати ва ижобий ҳиссаси натижасидир. Ғарбий Берлинга таaллуқли масалалар юзасидан тўрт давлат битимининг имзоланганлиги, СССР билан Франция ўртасидаги сиёсий ҳамкорликнинг кучайиб бораётганлиги, Европадаги социалистик давлатлар билан бошқа давлатлар ўртасида икки томонлама алоқанинг кенгайиб бораётганлиги бу борада янги катта қадамдир. Совет Социалистик Республикалари Иттифоқи билан Германия Федератив Республикаси ўртасида, Польша Халқ Республикаси билан Германия Федератив Республикаси ўртасида 1970 йилда имзоланган шартномалар ҳозирнинг ўзидаёқ ана шу давлатлар ўртасидаги муносабатларда сиёсий вазиятни яхшилашга ёрдам бермоқда. Европадаги ишларнинг боришига ижобий таъсир кўрсатмоқда. Ана шу шартномаларни тузган давлатларнинг ҳукуматлари ҳозирги вақтда уларни ратификация қилиш учун тайёрланмоқдалар. Чехословакия Социалистик Республикаси ҳукумати билан Германия Федератив Республикаси ҳукумати ўзаро муносабатларни тартибга солиш тўғрисида фикрлашиб олмоқдалар. Германия Федератив Республикаси Мюнхен битимини бошданоёқ бекор деб топганлиги бунга замин тайёрлади.

Министрлар Германия Демократик Республикасининг амалий ва ижобий позицияси Германия Демократик Республикаси билан Германия Федератив Республикаси ўртасида, шунингдек Германия Демократик Республикаси билан Ғарбий Берлин сенати ўртасида музокараларнинг муваффақиятли олиб борилишига ёрдам берганлигидан мамнун эканликларини билдирдилар.

Сўнгра министрлар манфаатдор давлатлар хавфсизлик ва ҳамкорлик масалалари юзасидан Умумевропа кенгашини тезроқ чақириш мақбул эканлигини тобора кенг ҳажмда қўллаб-қувватлаётганликларини қайд қилдилар. Умумевропа кенгашини ўтказиш Европа давлатлари ўртасидаги муносабатларни аста-секин ўзгартириш вазифасига мос бўлиб тушажагини англаш мустаҳкамланиб бормоқда. Ана шу муносабатларни ўзгартириш китъанинг ҳарбий-сиёсий гуруҳларга бўлинишини бартараф қилиш имконини беради. Кенгашнинг иш мазмуни хусусидаги қарашлар анча яқинлашди. Кенгаш Европа давлатлари ўртасидаги ўзаро муносабатларда куч ишлатиш билан ҳар қандай таҳдид қилишга ёки куч ишлатишга йўл қўймайдиган мажбуриятлар системасини вужудга келтиришга ёрдам беради ва давлатларнинг территориал бутунлиги, уларнинг суверенитетини ҳурмат қилиш, ички ишларга аралашмаслик, барча давлатларнинг ҳуқуқий тенглиги ва мустақиллиги принципларига риоя қилинишини таъминлайди. Европа мамлакатлари ўртасида иқтисодий, фан-техника ва маданий ҳамкорликни кенгайтириш масаласи юзасидан қарашлар бир-бирига яқинлашиб қолди.

Варшава Шартномасида қатнашувчи давлатларнинг ҳукуматлари воқеаларнинг ана шундай ривожини эътиборга олиб, Умумевропа кенгашини 1972 йилда ўтказишга қулай вазият вужудга келмоқда, деган хулосага келдилар. Шу билан бирга, улар муайян кучлар Умумевропа кенгашининг чақирилишига ҳали ҳам тўсқинлик қилаётганликларини ва Европадаги вазиятни мушкуллаштиришга уринаётганликларини ҳисобга оладилар. Аммо министрлар ўз ҳукуматлари кескинлик ва низолар Европасидан мустаҳкам тинчлик Европасига ўтишдан манфаатдор бўлган барча кишиларнинг актив қадам қўйиши ана шу кучларнинг таъсирини бартараф қила олишига амин эканликларини билдирдилар.

Министрлар Умумевропа кенгашини чақириш олдидан амалий тайёргарлик тартиби хусусида фикрлашиб олдилар. Улар ўз ҳукуматлари номидан гапириб. Финляндия ҳукуматининг ана шу мақсадда манфаатдор барча давлатларнинг тайёргарлик юзасидан кўп томонлама маслаҳатлашиб олишларини уюштириш тўғрисидаги таклифини амалга ошириш мақбул деб ҳисоблайдилар. Ана шундай маслаҳатлашиб олиш вақтида Умумевропа кенгаши кун тартибининг мазмуни, унинг иш лари процедураси, кенгашни чақиришнинг конкрет муддатлари ва тартиби тўғрисида бамаслаҳат бир фикрга келиш мумкин. Министрлар кенгашга тайёргарлик кўриш ва уни уюштиришга таaллуқли масалаларни келишиб олиш мақсадида ўз ҳукуматлари кўп томонлама маслаҳатлашувларда бошқа давлатларнинг мухтор вакиллари билан биргаликда қатнашмоқ учун мухтор вакиллар тайинлашга қарор берганликларини айтдилар ва манфаатдор бошқа давлатларнинг ҳукуматларини шу тарзда иш кўришга даъват этадилар. Улар маслаҳатлашиб олиш Умумевропа кенгашини тезроқ чақириш ва унинг муваффақиятли ўтишига ёрдам берадиган тарзда уюштирилиши керак, деган фикрга асосланадилар.

Министрлар ўз ҳукуматларининг топшириғига биноан, Европадаги барча давлатларнинг ҳукуматларини, шунингдек АҚШ ва Канада ҳукуматларини Умумевропа кенгашининг 1972 йилда чақирилишини таъминлаш учун бу кенгашга дарҳол амалий тайёргарлик кўра бошлашга даъват этадилар.

Министрлар халқаро вазиятни кескинлаштираётган баъзи халқаро масалалар юзасидан ҳам фикрлашиб олдилар ва ўз ҳукуматлари номидан гапириб, халқларнинг қонуний ҳуқуқлари ҳамда манфаатларига риоя қилган ҳолда ана шу масалаларни сиёсий жиҳатдан ҳал этиш кераклигини қатъий айтдилар.

ВАРШАВА, 1971 ЙИЛ 1 ДЕКАБРЬ.

КАСАБА СОЮЗЛАРИНИНГ ЭНГ МУҲИМ ВАЗИФАСИ

ВЦСПС Президиуми СССР халқ хўжалигини ривожлантиришнинг 1971 — 1975 йилги давлат беш йиллик плани ва 1972 йилги плани тасдиқланганлиги муносабати билан касаба союз ташкилотларининг иши тўғрисида қарор қабул қилди. Совет кишилари, дейилади қарорда. КПСС Марказий Комитети Пленумининг қарорини ҳамда СССР халқ хўжалигини ривожлантиришнинг 1971 — 1975 йилги давлат беш йиллик плани тўғрисида, 1972 йилги план ва бюджет ҳақида СССР Олий Совети қабул қилган қонунларни зўр мамнуният ва янги ижодий жўшқинлик билан кутиб олдилар.

Касаба союз Советлари ва комитетлари тўққизинчи беш йилликнинг муваффақиятли бажарилиши ҳар бир ишчи, колхозчи, хизматчининг, барча меҳнаткашларнинг активлигига, интизоми, ташаббускорлиги ва ишга ижодий муносабатда бўлишига, қунт билан меҳнат қилишига ҳал қилувчи даражада боғлиқ эканлигини уларнинг онгига сингдиришлари лозим, дейилади қарорда. Касаба союз ташкилотлари корхоналар, қурилишлар, совхозлар ва колхозлар коллективларининг беш йиллик планларини муддатидан олдин бажариш учун, ижтимоий ишлаб чиқариш самарадорлигини ошириш учун бошлаган социалистик мусобақасини янада кенг авж олдиришлари керак.

ВЦСПС Президиуми ишлаб чиқариш резервларидан фойдаланиш ва иқтисодий тежаш юзасидан ўтказилаётган Бутуниттифоқ кўригини узайтиришни мақсадга мувофиқ деб топди. План топшириқларининг ва меҳнат унумдорлигини ошириш юзасидан тузилган тадбирларнинг бажарилиши устидан контроллик қилиш касаба союз ташкилотларининг муҳим вазифасидир.

ВЦСПС Президиуми барча ишчилар, инженер-техник ходимлар ва хизматчиларни, қишлоқ хўжалик меҳнатчиларини, фан ва маданият ходимларини ўзларининг бутун активлиги ва ташаббусини ишга солиб меҳнат унумдорлигини ва ишлаб чиқариш самарадорлигини ҳар томонлама оширишга, СССР халқ хўжалигини ривожлантириш тўққизинчи беш йиллик планининг иқтисодий ва социал вазифаларини муваффақиятли бажаришга чақирди. (ТАСС).

СПОРТ

ЯНГИЛИКЛАР

УЧ ТУРДАН КЕЙИН ЯКУН

Халқаро шашка бўйича мамлакат биринчилиги мусобақалари ниҳоясига етай деб қолди. Яна уч тур мусобақаларидан кейин қарийб бир ой давом этган қизғин олишувларга якун ясалади.

Чемпионатнинг 17-турида жаҳон чемпиони Андрис Андрейко билан тошкентлик С. Давидов ўзаро куч синашишди. Мухлислар эътиборини тортган бу ўйин очкони тенг бўлиш билан тугади. Минсклик гроссмейстер А. Гантварг билан бўлган учрашувимда омадим юришмади. Рақибим бу сафар ғолиб келиб, ўз мавқеини тағин мустаҳкамлади. Ҳозирча учинчи ўринни қўлдан бермай турган М. Корхов рақиби В. Голосуев билан очкони баҳам кўрди. Бу эса мазкур турда М. Шавель устидан ғолиблик қилган Л. Ципеснинг бешинчи ўринни эгаллаши учун имконият яратди. С. Гуляев — В. Белорицкий, В. Вейцман — Э. Меринс, В. Агафонов — Н. Абациев, С. Маншин — А. Мишанскийлар ўйини ҳам дуранг бўлди.

18-турда Андрейко москвалик шашкачи В. Шеголевдан енгилиши мумкин эди. Бироқ бу гал ҳам жаҳон чемпионидаги тажриба иш берди. Шеголев билан очко бўлинди. Гантварг бу сафар А. Могилянский билан ўйинда ярим очкога рози бўлди. Корхов навбатдаги рақиби Белорицкийдан бир очко олди. Мен эса Меринсни енгдим. Давидов билан Агафонов мусобақасида томонлар ўзаро келишиб қўя қолишди. Шундай қилиб 19-тур олдидан Андрейко 17 имкониятдан 12,5 очко билан, Гантварг ва Корховлар эса 11,5 очкога эга бўлганлари ҳолда олдинда боришяпти.

И. КУПЕРМАН,
Халқаро гроссмейстер, жаҳон экс-чемпиони.

Ўзбекистон ССР Госстройи ва «Главсредазирсовхозстрой» Қарши чўлида ташкил этилаётган совхозларнинг посёлкаларида қуриладиган уй-жой бинолари учун ўтказилаётган конкурсга тақдим этилган ишларнинг кўргазмасини ташкил этди. «Узгоспроект» институтининг мажлислар залида лойиҳалар намойиш этилмоқда. Суратда: кўргазма залида.

И. ГЛАУБЕРЗОН фотолари.

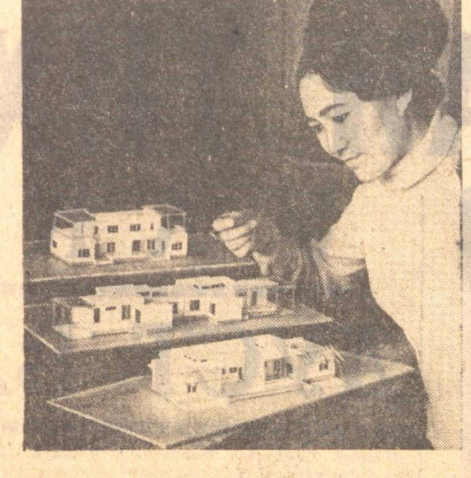

ЗАНГОРИ ЭКРАНДА

Тошкент телестудиясининг ҳафталик программаси

6 декабрь, ДУШАНБА

БИРИНЧИ ПРОГРАММА

17.30 — МОСКВА. 17.35 — Мультфильмлар, 18.10 — Польша кўрсатади. 19.00 — ТОШКЕНТ. 19.05 — Ахборот. 19.20 — Совет Армияси жангчилари учун. 20.00 — Ҳужжатли фильм. 20.20 — Пахта байрами. 21.35 — Ахборот. 22.00 — МОСКВА.

ИККИНЧИ ПРОГРАММА

17.55 — ТОШКЕНТ. 18.00 — Мультфильм. 18.20 — Санъат гунчалари. 19.00 — МОСКВА. 19.50 — Киноочерк. 20.00 — **Зося** (бадиий фильм). 21.05 — Фильм-концерт. 22.00 — ТОШКЕНТ. 22.30 — **Қора бизнес** (бадиий фильм).

УЧИНЧИ ПРОГРАММА

18.00 — ДУШАНБА КЎРСАТАДИ.

7 декабрь, СЕШАНБА

БИРИНЧИ ПРОГРАММА

11.30 — ТОШКЕНТ. Ўқув кўрсатувлари. 14.00 — МОСКВА. 17.55 — ТОШКЕНТ. **Ўзбек тилида:** 18.00 — Қўғирчоқ телетеатри. 18.30 — Адабий кўрсатув. 19.30 — Телефильм. 19.45 — Ахборот. 20.00 — Миллионлар ленинча университети. 20.30 — **Цирк болалари** (ҳужжатли фильм). 21.00 — Телеочерк. 21.10 — Концерт. 21.40 — Ахборот. 22.00 — **Белоруссия вокзали** (бадиий фильм).

ИККИНЧИ ПРОГРАММА

17.30 — МОСКВА. 17.35 — Мультфильмлар. 17.45 — Ўқувчилар учун кўрсатув. 18.10 — Концерт. 18.30 — Фотоҳаваскорлар учун кўрсатув. 19.00 — Концерт. 20.00 — Ҳужжатли фильм. 20.30 — **Қизил рябина** (бадиий фильм). 22.10 — Ҳужжатли фильм. 22.20 — Концерт.

УЧИНЧИ ПРОГРАММА

19.00 — ТОШКЕНТ. Ўқув кўрсатувлари. 19.40 — Спортчилар — меҳмонимиз. 20.00 — **Осилсанг, баланд дорга осил** (бадиий фильмнинг 1-2 сериялари).

8 декабрь, ЧОРШАНБА

БИРИНЧИ ПРОГРАММА

13.00 — МОСКВА. 17.55 — ТОШКЕНТ. 18.00 — Ахборот. 18.15 — Телефильм. **Ўзбек тилида:** 18.45 — Дам олиш маршрутлари бўйлаб. 19.00 — Мақом кечаси. 19.45 — Миллионлар ленинча университети. 20.00 — МОСКВА. **Доктор Ева** (телефильмнинг 1-2 сериялари). 21.30 — ТОШКЕНТ. 21.50 — **Петербурглик судхўр** (телеспектакль).

ИККИНЧИ ПРОГРАММА

17.30 — МОСКВА. 17.35 — Ўқувчилар учун кўрсатув. 18.00 — Ранг яратган бўёқлар. 18.30 — Курск магнит аномалияси. 19.00 — Музикали учрашувлар. 19.35 — Ҳужжатли фильм. 20.00 — ТОШКЕНТ. 20.40 — Ҳужжатли фильм. 21.00 — Қишлоқни электрлаштириш проблемалари. 21.30 — Концерт.

УЧИНЧИ ПРОГРАММА

19.00 — ТОШКЕНТ. Ўқув кўрсатувлари. 20.05 — Музикали кўрсатув. 20.55 — **Хўроз** (бадиий фильм).

9 декабрь, ПАЙШАНБА

БИРИНЧИ ПРОГРАММА

12.55 — МОСКВА. 19.00 — ТОШКЕНТ. 19.05 — Ахборот. 19.20 — Ишчи — фахрли ном. 19.45 — Ахборот. 20.00 — МОСКВА. 20.30 — Киноочерк. 20.40 — **Доктор Ева** (телефильмнинг 3-4 сериялари). 22.00 — «Вақт». 22.30 — Концерт.

ИККИНЧИ ПРОГРАММА

11.30 — ТОШКЕНТ. Ўқув кўрсатувлари. 18.00 — Мультфильм. 18.20 — Ўқувчилар учун кўрсатув. 19.00 — Москва композиторлари билан учрашув. 19.30 — Киноочерк. **Ўзбек тилида:** 20.00 — Мардлик — мангулик. 20.30 — Рубоб тароналари. 21.00 — Техника эстетикасининг актуал проблемалари. 21.20 — **Керакли киши** (бадиий фильм). 22.00 — МОСКВА.

УЧИНЧИ ПРОГРАММА

20.00 — ТОШКЕНТ. **Шафқатсиз тун** (бадиий фильм). 21.20 — Врач маслаҳати. 21.30 — Ҳужжатли фильм.

10 декабрь, ЖУМА

БИРИНЧИ ПРОГРАММА

13.00 — МОСКВА. 17.55 — ТОШКЕНТ. 18.00 — Мультфильм. 18.20 — Н. А. Некрасов туғилган кунининг 150 йиллигига. 19.05 — Ахборот. **Ўзбек тилида:** 19.20 — **Орол этюдлари** (телефильм). 19.30 — Миллионлар ленинча университети. 19.45 — Ёш ижрочилар концерти. 20.20 — Ахборот. 20.40 — МОСКВА. **Доктор Ева** (телефильмнинг 5-серияси). 21.30 — Н. А. Некрасов туғилган кунининг 150 йиллигига бағишланган тантанали мажлис ва концерт.

ИККИНЧИ ПРОГРАММА

17.25 — МОСКВА. 17.30 — Эртакка саёҳат. 18.00 — Мультфильм. 18.30 — Тележурнал. 19.00 — Концерт. 20.00 — Ер ҳақида суҳбат. 20.40 — ТОШКЕНТ. «Ғазалхон ёшлигим». 21.30 — Автоинспектор бюллетени. 21.50 — **Мангулик кўприклари** (бадиий фильм).

УЧИНЧИ ПРОГРАММА

20.00 — ТОШКЕНТ. «Тўлқинда-02». 20.30 — Дўстларимиз эстрадаси. 21.10 — Телефильм.

11 декабрь, ШАНБА

БИРИНЧИ ПРОГРАММА

9.55 — ТОШКЕНТ. 10.00 — Концерт. 10.40 — Ҳужжатли фильм. 10.55 — МОСКВА. 11.00 — Янгиликлар. 11.05 — Болалар учун концерт. 11.35 — Суҳбат. 12.10 — «Здоровье». 12.40 — Эстрада концерти. 13.45 — **Верди музикаси** (телефильм). 14.35 — Инсон ва қонун. 15.05 — **Ҳайвонот оламида**. 16.50 — ТОШКЕНТ. 17.00 — Ахборот. 17.15 — Болалар учун кўрсатув. 18.10 — Ахборот. 18.30 — МОСКВА. «КВН-72». 20.30 — Халқаро программа. 21.00 — Бадиий гимнастика бўйича халқаро мусобақалар. 22.00 — **Ўша кунлар** (бадиий фильм).

ИККИНЧИ ПРОГРАММА

10.00 — ТОШКЕНТ. Ўқув кўрсатувлари. 16.50 — **Опа** (бадиий фильм). 18.30 — ТОШКЕНТ. 19.30 — **Навоий Астрободда** (спектакль). 22.20 — Оперетта кечаси.

УЧИНЧИ ПРОГРАММА

18.00 — ДУШАНБА КЎРСАТАДИ.

12 декабрь, ЯКШАНБА

БИРИНЧИ ПРОГРАММА

9.15 — ТОШКЕНТ. 9.20 — «Светофор». 9.55 — «Звездочка». 10.25 — «Янгра, барабан». 10.55 — МОСКВА. 11.00 — Янгиликлар. 11.05 — Ўқувчилар учун кўрсатув. 11.35 — Халқ телевизион университети. 12.20 — Мультфильмлар. 13.00 — Музикали киоска. 13.30 — Ўсмирлар учун кўрсатув. 14.30 — Бутуниттифоқ халқ ижоди фестивали. БЕЛОРУССИЯ ССР. 16.00 — Солдат мактаби. 16.30 — Музикали учрашувлар. 17.00 — Қишлоқ меҳнаткашлари. 17.30 — **Киносаёҳатчилар клуби**. 18.30 — Бугунги Япония. 19.00 — ТОШКЕНТ. 19.05 — Ахборот. **Ўзбек тилида:** 19.20 — Техник билимлар ёшларга. 20.30 — Ахборот. 21.00 — МОСКВА.

ИККИНЧИ ПРОГРАММА

9.30 — ТОШКЕНТ. Ўқув кўрсатувлари. 18.00 — Мультфильмлар. 19.00 — МОСКВА. 21.00 — ТОШКЕНТ. **Оламга саёҳат**. 22.00 — Концерт. 22.40 — **Тергов практикасидан бир ҳодиса** (бадиий фильм).

УЧИНЧИ ПРОГРАММА

17.00 — ФРУНЗЕ КЎРСАТАДИ.

Турли мамлакатларда

МИСР—СОМАЛИ АХБОРОТИ

ҚОҲИРА, 2 декабрь. (ТАСС). Шу йил 26 ноябрдан 28 ноябргача Сомали Олий революцион кенгаши президенти Муҳаммад Сиад Барре расмий визит билан Мисрда бўлди. Шу ҳақда эълон қилинган Миср — Сомали қўшма ахборотида бундай дейилади: «Агрессив сиёсатни ўтказишда ва Бирлашган Миллатлар Ташкилоти резолюциясини бажаришдан бош тортишда Исроилга ҳомийлик қилиш бошқа давлатларнинг мустақиллигига ва территориал бутунлигига таҳдид солувчи янги агрессияларга олиб келиши мумкин». «Исроил, дейилади яна ахборотда, АҚШ уни рағбатлантириб ва унга молиявий ҳамда ҳарбий мадад бериб турмаганида эди, ўзининг босқинчилик сиёсатини ўтказа олмас ва БМТнинг Яқин Шарқ ҳусусидаги резолюциясини инобатсиз қолдира олмас эди».

Давлат бошлиқлари, дейилади ахборотда, БМТ Хавфсизлик Кенгашининг 1967 йил 22 ноябрдаги резолюцияси Яқин Шарқдаги тангликни сиёсий бартараф этиш ва бу районда адолатли, мустаҳкам тинчликни қайта тиклаш учун мақбул асосдир ва тинчликка эришмоқ учун ҳозирги вақтда Г. Ярринг. миссиясини дарҳол активлаштириш керак, деб ҳисоблайдилар.

УРУШ БЮДЖЕТЛАРИ

1971—1972 молия йилида Вашингтон, Токио, Тель-Авив ва Лондон ҳарбий мақсадлар учун миллиард-миллиард доллар, фунт стерлинг, иен ва марка ажратдилар. Бундан олтин пагонли генералларнинг боши осмонда.

Ҳинди-Хитой халқларига қарши қонли уруш қилаётган, ер куррасининг кўпгина нуқталарида тинчлик ва хавфсизликка таҳдид солаётган Америка ҳарбийлари аллақачон 100 миллиард долларли бюджетни қўлга киритиш орзусида юрибдилар. 1971—1972 молия йилида Вашингтон ҳарбий мақсадлар учун 80 миллиард доллар ажратди. 1946 йилдан бери АҚШнинг ҳарбийлари ҳукумат хазинасидан 1 триллион доллар олдилар.

Лекин АҚШ оддий меҳнаткашларига нисбатан ҳукумат негадир чап кўз билан қарамоқда. Вашингтон янги молия йилида уй-жой, коммунал қурилишга ажратилган 4,5 миллиард долларни кўп деб ҳисобламоқда. Маориф ва маданиятга мўлжалланган 6 миллиард долларни АҚШ ҳукумати саҳийлигининг оқибати деб билмоқдалар. Ана шу ҳукуматнинг «саҳийлиги» туфайли АҚШда 5 миллионли ишсизлар армияси мавжуд, унинг сафларига янги миллионлар келиб қўшилмоқда. 20 миллиондан ортиқ кишилар очлик ва қашшоқлик исканжасида ҳаёт кечирмоқдалар.

Лондонни айтмайсизми. АҚШдан бизнинг нимамиз кам деб Англиядагилар ҳам армияга янги-янги миллиард фунт стерлингни ҳадя қилмоқдалар. Ахир, ҳукуматнинг инглиз меҳнаткашларининг оғир аҳволи билан нима иши бор. Мамлакатда нарх-наво кўтарилса нима қилибди. Кейинги 10 йил ичида биргина ноннинг нархи 11 марта ошди, холос. Лондон раҳбарлари шунга ҳам эътибор қилишсинми. Англия ҳукуматининг диққат-эътибори агрессив блокларга актив қатнашишда, ҳарбий харажатларни тинмай ошириб боришда. Лондонда эълон қилинган мудофаа масалаларига бағишланган Оқ китобда 1971-1972 молия йилида ҳарбий мақсадлар учун 3 миллиард фунт стерлинг сарфлаш кўрсатилган. Бу ўтган йилги ҳарбий бюджетдан 265 миллион фунт стерлинг кўп. Ҳарбий тайёргарлик ҳамда милитаризмни кучайтириш билан Лондон ўзининг халқаро майдондаги мавқеини мустаҳкамламоқчи бўляпти.

Лекин НАТОга ён босиш, ҳарбий васвасани авж олдириш, Вашингтоннинг Ҳинди-Хитойдаги агрессиясини оқлаш—ўта хавфли сиёсат эканлиги гўё Лондондагиларга қоронғидай. Бу сиёсат Англиянинг ҳам ички, ҳам ташқи сиёсатини ғоят обрўсизлантираётганини, афсуски, ҳамма билади.

Ҳарбий харажатларни ошириш пойгасида Рейн соҳилларидагилар ҳам ортда қолаётганлари йўқ. Бонн бундесвердан ҳеч нарсани аямаётир. Мамлакатнинг 1971-1972 молия йилидаги ҳарбий харажатлари 22 миллиард маркага тенг бўлади. Ҳукумат Ғарбий Германия армияси учун олаётган ҳар бир дона «Леопард» танки учун 1,5 миллион марка тўламоқда. Бонн кейинги 20 йил ичида бундесверга 300 миллиард марка сарфлади. Нима, шунга ҳам ота гўри қозихонами? Шунга ҳам Ғарбий Германия меҳнаткашлари шов-шув кўтаришаверадими? Ахир, маданият, маориф, қишлоқ хўжалиги, социал таъминотга ажратилаётган маблағлар ўзгармай қоляпти-ку, улар ҳукумат томонидан камайтирилмаяптику!

Инсоният ва тарих хотираси жуда мустаҳкам. Ўтмишда Германияни қайта қуроллантириш, «Улуғ Германия» тузиш учун бўлган ҳаракатлар нималар келтирганини улар яхши биладилар.

Лекин тарих, инсоният ҳукми ва ҳисоби бошқача. Улар ҳечнарсани унутганлари йўқ. «Улуғ Япония» учун кураш, Японияни милитарлаштириш сиёсати — ўта хавфли, хатарли сиёсатдир. Бу сиёсат Японияга оғир халокат ва тарихий шармандалик келтирган, холос. Бугун Японияни идора қилаётганлар тарихнинг адолатли сабоқларини четлаб ўтиш мумкин деб ўйлаётган бўлсалар катта хато қиладилар.

Қайсар ва риёкор Тель-Авив ҳам ҳарбий тайёргарлик пойгасида актив иштирок этмоқда. 1971—1972 молия йилида Исроил армияси давлат бюджетидан 5 миллиард 190 миллион фунт олади. Яқин Шарқнинг Александр Македонскийси бўлишни орзу қилиб юрган Тель-Авивдагилар ҳарбийлаштириш орқали мамлакатни ҳалокат ёқасига элтиб қўйган бўлсалар нима қилибди. Ҳарбий солиқларнинг оғир юки мамлакат меҳнаткашларининг елкасига тушаётган бўлса нима қилибди. Исроилнинг ташқи давлат қарзи 3 миллиард долларга етди. Тель-Авив раҳбарлари учун шу ҳам ғам-у, шу ҳам ғусса-ми. Қарзни меҳнатда етти қават терилари шилиниб меҳнаткашлар узадиларда, генерал Моше Даян узармиди.

* * *

Империалистик давлатларнинг милитаризмни бекиёс даражада ўстириб бораётганлигини КПССнинг XXIV съезди алоҳида таъкидлаб ўтди. Чунки ҳарбий васвасани авж олдириш, ўта қуролланиш. жаҳондаги тинчлик ва хавфсизликни мустаҳкамлаш ишига бевосита таҳдид солиб турибди. Шунинг учун ҳам халқаро империализм юргизаётган бу сиёсатни фош этиб ташлаш тинчлик учун курашчиларнинг асосий вазифаларидан биридир. Империализмнинг ниқоби йиртиб ташланиши керак!

Талъат СОЛИЕВ,
«Совет Узбекистони»нинг халқаро шарҳловчиси.

АТОМ ИНСОН ХИЗМАТИДА

БРАТИСЛАВА, 2 декабрь. (ТАСС). Бу ерда «Атом инсон хизматида» деган Виставка очилди. СССР Атом энергиясидан фойдаланиш давлат комитети тайёрлаган ушбу экспозиция бундан аввал Прагада намойиш қилинган бўлиб, янги экспонатлар билан тўлдирилди.

Атом электростанциялари ва ядро установкаларининг макетлари, жаҳонда ягона луноходнинг табиий катталигидаги модели, ноёб асбоблар кўпдан-кўп томошабинларга совет фанининг юксак даражаси тўғрисида яққол тасаввур беради.

⊙

СОВЕТ КИТОБЛАРИ ВИСТАВКАСИ

БАМАКО, 2 декабрь. (ТАСС). Малидаги «Либрери Популер» давлат китоб савдо компанияси билан совет «Международная книга» бирлашмаси Бамакода ташкил қилган совет китоблари савдо виставкаси зўр муваффақият билан ўтди. Марксизм - ленинизм классикларининг асарлари олий мактаблар ва умумий таълим мактаблари учун совет дарсликлари, рус ва совет ёзувчиларининг китобларига талаб кўп бўлди.

МЕҲНАТ ВА КАПИТАЛ

◆ ЛОНДОН. Англия кончиларининг кўпчилиги иш ҳақини ошириш тўғрисидаги талабларни қўллаб-қувватлаш юзасидан умуммиллий забастовка ўтказишни қувватлаб чиқдилар. Англия кончилари миллий касаба союзининг шахталарда ўтказган овоз бериш маълумотларига қараганда, шу касаба союз аъзоларининг қарийб 60 проценти бу таклифни ёқлаб чиқдилар.

◆ БОНН. Касселдаги «Ротен-Дитмольд» ва «Миттельфельд Рейншталь АГ» пўлат қуйиш заводларининг ишчилари забастовка қилдилар. Металлурглар корхона эгаларининг бир қанча цехларда ишлаб чиқаришни тўхтатиш режаларига қарши норозилик билдирдилар.

◆ БУЭНОС-АЙРЕС. Аргентинадаги энг йирик касаба союзлари — Умуммеҳнат конфедерациясининг чақириғига жавобан уч юз минг аҳолиси бўлган Санта-Фе шаҳри меҳнаткашлари 14 соат давомида ишни тўхтатдилар. Улар шаҳар транспортида катнов ҳақи оширилганлигига қарши норозилик билдирмоқдалар, коммунал хизмат яхшиланишини талаб этмоқдалар.

(ТАСС).

Шарқий Покистондан қочиб ўтган аҳолини Ҳиндистоннинг Покистонга чегарадош бўлган барча районларида учратиш мумкин. Суратда: қочоқлар Вангаон темир йўл станциясида махсус лагерларга жўнатилишларини кутиб ўтиришибди.

С. БУЛАНЦЕВ фотоси, (ТАСС).

Редактор М. ҚОРИЕВ.

РЕКЛАМА ВА ЭЪЛОНЛАР

ТЕЛЕВИДЕНИЕ БУГУН

4 ДЕКАБРЬ, ШАНБА

БИРИНЧИ ПРОГРАММА

9.55 — ТОШКЕНТ. 10.00 — Кинофильмлардан қўшиқлар. 10.25 — Фильм-концерт. 10.55 — МОСКВА. 16.45 — ТОШКЕНТ. **Ўзбек тилида:** 16.50 — Севимли саройимиз. 17.30 — Ахборот. 17.45 — **Йўқолган невара** (болалар учун мультфильм). 18.05 — От циркига таклиф этамиз. 18.35 — **Дорбозлар** (бадиий фильм). 19.50 — Ахборот. 20.10 — ПАХТА БАЙРАМИ. 22.00 — МОСКВА.

ИККИНЧИ ПРОГРАММА

10.00 — ТОШКЕНТ. Ўқув кўрсатувлари. 16.30 — МОСКВА. **Узоқ куннинг тонги** (бадиий фильм). 18.00 — Инсон ва қонун. 18.30 — Ўсмирлар учун кўрсатув. 18.55 — Мультфильм. 19.15 — Бугунги Япония. 20.00 — Бадиий фильм. 21.15 — Концерт. 22.00 — **Қуёш барчага нур сочади** (бадиий фильм).

УЧИНЧИ ПРОГРАММА

18.00 — ДУШАНБА КЎРСАТАДИ.

ТЕАТР

НАВОИЙ НОМЛИ ЎЗБЕК ДАВЛАТ АКАДЕМИК КАТТА ТЕАТРИДА — 4/XII да **Аида** (кундуз соат 5 да бошланади). 5/XII да **Концерт** (кундузи). **Солист В. КРЮКОВ иштирокида концерт** (кечқурун).

ҲАМЗА НОМЛИ ЎЗБЕК ДАВЛАТ АКАДЕМИК ДРАМА ТЕАТРИДА — 4/XII да **Мирзо Улуғбек**, 5/XII да **Олтин девор** (кундузи). **Имон** (кечқурун).

МУҚИМИЙ НОМЛИ ЎЗБЕК ДАВЛАТ МУЗИКАЛИ ТЕАТРИДА — 4/XII да **Ҳалима**. 5/XII да **Лақма** (кундуз ва кечқурун).

ЎЗБЕК ДАВЛАТ «ЁШ ГВАРДИЯ» ДРАМА ТЕАТРИДА — 4/XII да **Биринчи бўса**, 5/XII да **Беш кунлик куёв** (кундуз ва кечқурун).

Я. М. СВЕРДЛОВ НОМЛИ КОНЦЕРТ ЗАЛИДА — 5/XII да **1 абонемент бўйича 3 концерт-лекция** (кундуз соат 12 да).

ТОШКЕНТ ДАВЛАТ ЦИРКИДА — **Совет цирки усталарининг гастроллари.**

КИНО

Квиллер Меморандуми — «СПУТНИК», «УЗБЕКИСТОН 25 ЙИЛЛИГИ» (тоқ соатларда), «ТОШКЕНТ СОВЕТИНИНГ 50 ЙИЛЛИГИ» (жуфт соатларда, кундуз ва кечқурун).

Кабириянинг қора тунлари — «СПУТНИК» «ВОСТОК» (жуфт соатларда), «МОСКВА», «ДРУЖБА» (тоқ соатларда, кундуз ва кечқурун).

Йўқолган банкнотлар — «ҲАМЗА» (тоқ соатларда), «ДРУЖБА» (жуфт соатларда, кундуз ва кечқурун).

Секундлар қиммати — САНЪАТ САРОЙИ (кундуз ва кечқурун).

Россия империясининг тожи ёки яна қўлга тушмас қасоскорлар — «ЧАЙКА» (кундуз ва кечқурун).

Тимо Риннельтнинг ўғирланиши — «ЎЗБЕКИСТОН», «КОМСОМОЛ 30 ЙИЛЛИГИ» (кундуз ва кечқурун).

Бу телба дунё — «КЎКЧА» (кундуз ва кечқурун).

Дунё (ўзбек тилида) — НАВОИЙ номли (кундуз соат 2 ярим, 5 яримда).

«УЗБЕККОНЦЕРТ»

«БАҲОР» КОНЦЕРТ ЗАЛИДА

4, 5 декабрь кундуз соат 2 да

КОНЦЕРТ

Қатнашадилар: Ўзбекистон ССРда хизмат кўрсатган артистлар — Д. АБДУЛЛАЕВА, Т. ЮНУСОВА, Т. РИСМЕТОВА, М. МУҲАМЕДОВ, С. ТУХТАСИНОВ, Г. СОЛИХОВ.

Солистлар — Фахриддин УМАРОВ, Манзура МУМИНОВА, Зайнобиддин ЮСУПОВ, Сотиболди ЙУЛДОШЕВ, Умар ОТАЕВ.

УЗБЕК ХАЛҚ ЧОЛҒУ АСБОБЛАРИ АНСАМБЛИ

Тошкент ипподромида ўтказиладиган «Пахта Байрами»га келган аскиячилар ҳам иштирок этадилар.

Билетлар «Баҳор» концерт зали кассасида соат 2 дан сотилмоқда.

ЎЗБЕКИСТОН ССР ГЛАВГАЗИНИНГ «УЗОРГГАЗНАЛАДКА» БОШҚАРМАСИГА

(Б. Хмельницкий кўчаси, 59 «а» уй)

саноат корхоналарида ва ташкилотларида газ ишлатувчи агрегат ва установкаларни созлаш ва йўлга қўйиш ишлари учун **инженер ва техниклар, иссиқлик техниклари ва электрчилар**

КЕРАК

Иш жойи Тошкент шаҳрида ва республиканинг бошқа шаҳарларида бўлади.

Тошкент шаҳар, Пролетар кўчаси, 4-уй-аҳолини ишга жойлаштириш ва информация қилиш бюроси ҳамда район ижроия комитетлари ҳузуридаги инспекторларга учрашилсин.

СОВЕТ ЎЗБЕКИСТОНИ

Орган Центрального Комитета Компартии Узбекистана, Верховного Совета и Совета Министров Узбекской ССР

Бизнинг адрес ва телефонлар: ТОШКЕНТ «ПРАВДА ВОСТОКА» кўчаси №26. Редактор — 336545. Редактор ўринбосарлари — 337914, 330683. Масъул секретарь — 334455. Масъул секретарь ўринбосарлари — 337283. Партия турмуши — 333469 337221. Марксизм-ленинизм назариясини пропаганда қилиш — 331455 Халқаро ҳаёт — 337221. Саноат, капитал қурилиш ва транспорт — 334780. Совет қурилиши — 333258. Қишлоқ хўжалиги — 337604. Адабиёт ва санъат — 332036. 331216. Фан, мактаб ва олий ўқув юртлари — 334451. Маҳаллий ахборот ва спорт — 331424. Оммавий ишлар ва хатлар — 332143, 333553. Иллюстрация — 334524. Стенографистка — 337343. Корректура — 337162. Эълонлар — 338142. Коммутатор — 330249, 330250, 330251, 330252, 330253, 330254, 330255, 330256, 330257, 330258. ОБЛАСТЬ МУХБИРЛАРИ. Андижон — 48—85. Бухоро — 3—31—42. Қарши — 38—42. Нукус — 42—62. Самарқанд — 31—972. Термиз 54—01. Урганч — 34—55. Фарғона — 4-29-44. Гулистон — 22-09.

А. — 280. Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети нашриётининг босмахонаси, Тошкент шаҳри. ИНДЕКС — 64697. Р. 03069.